

III. IRI Társadalomtudományi Konferencia

STÚROVO, 2015. ÁPRILIS 26-27.

PROGRAM

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK – ABSTRAKTY

International Research Institute s.r.o.
Komárno
2015

© International Research Institute s.r.o., 2015
Szerkesztette © Karlovitz János Tibor

IRI Társadalomtudományi Konferencia

Tudományos bizottság:

Dr. *Dobó Marianna* Ph.D., Eszterházy Károly Főiskola, Eger
Dr. *Juhász Ágnes* dr.jur., Ph.D., Miskolci Egyetem, Miskolc
Dr. *Karlovitz János Tibor* Ph.D., Miskolci Egyetem, Miskolc
Dr. *Kertész Krisztián* Ph.D., International Business School, Budapest
Dr. *Kozma Miklós* Ph.D., Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest
Dr. *Laki Ildikó* Ph.D., MTA Szociológiai Kutatóintézet, Budapest
Dr. *Remek Éva* Ph.D., Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár
Dr. *Sasvári Péter* Ph.D., Miskolci Egyetem, Miskolc
Dr. *Torgyik Judit* Ph.D., Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár

A konferencia helyszíne:

Hotel Vadas, Stúrovo (Párkány), Szlovákia

Vydal: **INTERNATIONAL RESEARCH INSTITUTE s.r.o.**
Odborárov 1320/46
945 01 Komárno
Slovakia

ISBN 978-80-89691-22-7

Program

2015. április 26. (Vasárnap)

9.00-9.45 Regisztráció

9.45-9.55 A konferencia megnyitása (Esztergom-terem)

10.00-12.00: Szekcióülések

Esztergom terem	<i>Levezető elnök:</i>	Szilágyi Győző: A szervezeten belüli információterjedés modellezése a szervezeti human-network felhasználásával
<i>Informatika & probléma-megoldás</i>	<i>Sasvári Péter</i>	Sasvári Péter: A felhőalapú számítástechnika elterjedésének empirikus vizsgálata a magyar vállalkozások körében
		Nádasdi Ferenc, Totth Gedeon & Zarándné Vámosi Kornélia: ON-LINE tananyag alkalmazása az értékelemzés oktatásánál
		Baracskai Zoltán: Transzdiszciplináris problémamegoldó
		Vörös Klára: Kapcsolati terek a szentmisén
		Domokos Áron: „Véletlenek márpedig nincsenek” Egy spirituális fejlődésregény fogadtatástörténete (James Redfield: A mennyei prófécia)
Burda terem	<i>Levezető elnök:</i>	Varga Beáta: A hajdúság és a kozákság helye a 16-17. századi magyar és ukrán társadalomban - komparatív történeti elemzés
<i>Történelem & társadalom</i>	<i>Szóró Ilona</i>	Tefner Zoltán: A budavidéki szlávok és az első világháború kitörése
		Szóró Ilona: Az agrártársadalom civil szervezeteinek anyagi viszonyai az 1940-es években
		Olasz Lajos: A családtagok szerepe a kormányzó-kultusz alakulásában, a Horthy-korszakban
		Barkóczy Janka: Hölgyképek. A Magyar Világhíradók nőábrázolása 1931-1941

12.00-12.40: Ebédszünet

12.40-14.20: Szekcióülések

Esztergom terem	<i>Levezető elnök:</i>	Buday-Sántha Andrea: A kommunikációs jog és rendszere
		Dobó Marianna: A kríziskommunikáció jelentősége a településeket érintő vis mayor helyzetekben
		Kriskó Edina: Társadalmi célú kommunikáció a rendészetben. A 112-es Egységes Európai Segélyhívószámmal kapcsolatos kampányok külföldön és itthon
		Rajkó Andrea: A tabu társadalmunk kódrendszerének feketebáránya
		Urbánné Kuba Cecília Éva: Az új keletkezésű 'vezetéknev+ragadványnev / szlengnév+keresztnev' típusú nevekről
Burda terem	<i>Levezető elnök:</i>	Tóth József: Az európai bankszanálás és betétbiztosítás finanszírozása
		Szemán Judit: A magyar bankrendszer CAMELS típusú elemzése
		Bozsik Sándor: A közép-kelet-európai országok bankrendszerének mérlegalkalmazkodási folyamat a gazdasági válság kirobbanása után
		Angyal Zoltán: Az Egységes Szanálási Mechanizmus létrehozásának egyes intézményi és jogi vonatkozású kérdései
		Kriskó Andrea: Az orosz elszámolási rendszer

14.40-16.20: Szekcióülések

Esztergom terem	<i>Levezető elnök:</i>	Rác Zoltán: A szociálpolitika helyzete Magyarországon
		Laki Ildikó: A felsőoktatás hallgatói – a fogyatékkal élő hallgatók felsőfokú tanulmányai
		Kovács Anna Eszter: A kapcsolatok szerepe a fiatalok prevenciójában
		Domán Csaba: Az észak-magyarországi régió lakosság életszínvonalát determináló szubjektív tényezők
		Juhászné Klér Andrea: „És rajtuk mi segít?”- szociális szakemberek helyzetértékelése napjainkban
Burda terem	<i>Levezető elnök:</i>	Mészáros Aranka: Pénzügyi attitűdök vizsgálata alkalmazottak és vállalkozók körében
		Kozma Miklós: Időszerű paradigmák sportvállalatok gazdálkodástani elemzéséhez Kelet-Közép-Európában
		Szilágyiné Fülöp Erika: A gazdasági kamarák működési feltételeinek alakulása a kezdetektől napjainkig
		Szűcsné Markovics Klára: A magyarországi feldolgozóipari vállalatok által alkalmazott kockázatkezelő eljárások

16.40-18.00: Szekcióülések

<p style="text-align: center;">Esztergom terem</p> <p style="text-align: center;"><i>Egészség és környezet</i></p>	<p><i>Levezető elnök:</i></p>	<p>Uzzoli Annamária: A gazdasági válság hatásai az egészségi állapotra és az egészségügyi ellátórendszerre. Magyarországi esettanulmány</p>
	<p><i>Németh Patricia</i></p>	<p>Kémeri Zsófia Eszter: A bioetika és az emberi jogok nemzetközi védelmének összefüggései</p>
		<p>Bráváczy Ibolya: Az egészség- és környezettudatosság, mint új befolyásoló tényező az élelmiszerfogyasztói magatartásban</p>
		<p>Németh Patricia: A vállalatok társadalmi felelősségvállalása és a Fenntartható Fejlődés</p>
<p style="text-align: center;">Burda terem</p> <p style="text-align: center;"><i>Marketing & szervezet- fejlesztés</i></p>	<p><i>Levezető elnök:</i></p>	<p>Kozák Tamás: Szervezetfejlesztés irányai a stratégia és a működési környezet függvényében</p>
	<p><i>Kozák Ákos</i></p>	<p>Takács Andrea: Sikeres szervezeti átalakítás a változásmenedzsment kulcs elemeivel</p>
		<p>Papp-Váry Árpád Ferenc: A márkák megjelenésének kezdetei a filmművészetben, a szépirodalomban és a képzőművészetben, avagy a product placement sem új a nap alatt</p>
		<p>Kozák Ákos: Fogyasztás és a társadalom nagycsoportjai</p>

2015. április 27. (Hétfő)

9.00-10.20: Szekcióülések

Esztergom terem	<i>Levezető elnök:</i>	Horváth Ágnes: Választójog és demokrácia
		Becánics Adrienn: Konzuli védelem és segítségnyújtás az Európai Unió perspektívájából
<i>Európai Unió</i>	<i>Horváth Ágnes</i>	Juhász Ágnes: Az európai közbeszerzési szabályozás reformja
		Fekete Sándor: A szuverenitás-felfogás aspektusai az Európai Unióval kapcsolatos retorikában

10.40-12.00: Szekcióülések

Esztergom terem	<i>Levezető elnök:</i>	Hardi Tamás: Változó Közép-Európa kép a 21. században
		Uszakai Andrea: Európai országkép kutatások a mentális térképezés módszerével
<i>Európai kérdések</i>	<i>Balogh Péter</i>	Balogh Péter: A fejlesztési források eloszlása mint a jövedelmi egyenlőtlenségek egy formája
		Pintér Tibor: Városfejlődési tendenciák Szerbiában és Bulgáriában

12.00-12.40: Ebédszünet

12.40-14.00: Szekcióülések

Esztergom terem	<i>Levezető elnök:</i>	Belinszky Adrienn: A költségvetés büntetőjogi védelme
		Papp Nikolett: Államfők elleni eljárások a nemzetközi bíróságok előtt – az államfői immunitás múltja, jelene, jövője
<i>Jog</i>	<i>Juhász Ágnes</i>	Rottler Violetta: A beszámíthatóság fogalmának pszichopatológiai és normatív megközelítése Európa büntetőjogi szabályozásában. A joggyakorlat problémái avagy büntethető-e a pszichopata? Kényszergyógykezelés
		Pusztahelyi Réka: Gondolatok az utas elállásából fakadó kockázat (kár) viselésének kérdéséhez

14.20-16.00: Szekcióülések

Esztergom terem	<i>Levezető elnök:</i>	Bimbóné Polenyik Anikó: Társadalmi egyenlőtlenség és migráció Kínában
		Mácsai Boglárka: Az új lendület. Állampolgári-hazafias nevelés Oroszországban
		Marjanucz László: A multikulturalizmus történeti alapjai a Temesi Bánságban
		Nagy Milada: Menni vagy maradni? A palesztin és izraeli migráció néhány kérdése az Európai Unió vonatkozásában
		Velencei Jolán: A globális kompetencia: a globális tudás lokális érvényességi tartománya

16.00: A konferencia zárása (Esztergom-terem)

Tartalmi összefoglalók

Az Egységes Szanálási Mechanizmus létrehozásának egyes intézményi és jogi vonatkozású kérdései

Angyal Zoltán

Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

dr.angyalzoltan@gmail.com

Az elmúlt években az Európai Unió határozott válaszlépéseket tett a gazdasági és pénzügyi válság kezelésére. Az euróövezet sajátos kockázataira való tekintettel további lépésekre volt szükség, hiszen itt az együttes monetáris kötelezettségek nyomán szoros gazdasági és pénzügyi integráció ment végbe, és így jelentősen megnőtt az esélye annak, hogy egy esetleges bankválság más tagállamokra is kihat. A bankválságok és államadósság-növekedés egymást kölcsönösen erősítő tényezők voltak eddig, amely az adófizetőknek eddig már több mint 4,5 billió euróját emésztette fel bankmentő akciókra. A Bizottság 2012-ben bankunió létrehozását szorgalmazta annak érdekében, hogy a bankszektor szilárdabb alapokra kerüljön és helyreálljon az euróba vetett bizalom. A bankunió kiépítése részét képezi a gazdasági és költségvetési integráció elmélyítésére irányuló távlati terveknek is. A bankunió pillérei közé tartoznak: az egységes piac megerősített pénzügyi kerete; az Egységes Felügyeleti Mechanizmus (EFM); az Egységes Szanálási Mechanizmus (ESZM); valamint egy közös betétbiztosítási rendszer.

A bankunió egyik pillére tehát az ESZM, amelynek létrehozásáról 2014-ben fogadtak el egy uniós rendeletet, amelynek alapján a rendszer teljes körűen 2016. január 1-én kezdi majd meg a működését. Az ESZM célja, hogy biztosítsa a fizetéseképtelenné vált intézményekkel szemben alkalmazott egységes megközelítést, és ezáltal fokozza a részt vevő tagállamokban levő intézmények stabilitását, és megelőzze a válságok tovagyűrűzését a részt nem vevő tagállamokba, így megkönnyítse a belső piac egészének működését. A részt vevő tagállamok számára az ESZM keretében létrejön egy, a rendelettel összhangban létrehozott Egységes Szanálási Testületre és a nemzeti szanálási hatóságokra ruházott központi szanálási hatáskör.

A tanulmány célja, hogy bemutassa és elemezze az ESZM létrehozásának egyes intézményi és jogi vonatkozású kérdéseit, különös tekintettel a már működő EFM-mel összefüggő szabályozási területeket. Az ESZM létrehozásáról szóló rendelet ugyanis kizárólag azokra az intézményekre vonatkozik majd, amelyek székhely szerinti felügyeleti hatósága az Európai Központi Bank vagy a nemzeti illetékes felügyeleti hatóság az olyan tagállamokban, amelyek pénzneme az euró, illetve az olyan tagállamokban, amelyek pénzneme nem az euró, de az EFM-t létrehozó rendelet 7. cikkével összhangban szoros együttműködést alakítottak ki.

A fejlesztési források eloszlása mint a jövedelmi egyenlőtlenségek egy formája

Balogh Péter

Szegedi Tudományegyetem Szociológia Tanszék

[balogh@socio.u-szeged.hu](mailto:balogh@ socio.u-szeged.hu)

A tervezett előadás keretében a Magyarországon 2004. óta hozzáférhető európai uniós fejlesztési források felhasználásának területi mintázatával foglalkozunk. Az ország uniós csatlakozásának egyik jelentős aspektusa, hogy – a támogatások nyomán – a szakpolitikusok, döntéshozók lehetősége illetve pénzügyi erőforrása megnövekedett a fontosnak tekintett szak- illetve társadalompolitikai célok elérése tekintetében. Munkánk keretében ennek egy adott, a társadalmi egyenlőtlenségek markáns tényezőjének tekinthető részét; a területi kohézió, a területi egyenlőtlenségek mérséklődését célzó szakpolitika kérdéskörével foglalkozunk. Kérdésfeltevésünk legáltalánosabban arra irányul, hogy feltárjuk: vajon maguknak az uniós fejlesztési forrásoknak a területi eloszlása milyen mintázottságot mutat.

Ennek empirikus vizsgálatát a jövedelmi egyenlőtlenségek kutatásának a szociológiában ismert megközelítésmódjára, koncepcióira és módszereire építjük, illetve megkíséreljük azokat alkalmazni az európai uniós fejlesztési források – mint jövedelmek – eltéréseinek feltárására. Mindezek során – az alapösszefüggések keresztmetszeti felvázolása mellett – kiemelt figyelmet fordítunk az időbeli változásokra, a longitudinális adatokban esetlegesen megjelenő trendek, tendenciák feltárására, s ezek kimutatásán, összevetésén és értelmezésén keresztül is a területi egyenlőtlenségek alakulásáról kívánunk képet alkotni.

Az elemző munka során a vonatkozó hivatalos nyilvántartások statisztikai adataiból összeállított adatbázis kistérségi szinten aggregált adataira támaszkodunk, így az elemzések elsődleges területi szintje a hivatalos EU-felosztás szerinti statisztikai kistérség (LAU1), azonban az esetlegesen eltérő mintázatok feltárása, összevetése érdekében további – jellemzően régiós szintű – aggregátumok vizsgálatát is elvégezzük. Az adatelemzés keretében egyrészt egyszerű leíró statisztikák révén alkotunk képet a források eloszlásának mintázatairól, másrészt komplex – részben a jövedelmi egyenlőtlenségek kutatásának módszertani eszköztárából ismert – egyenlőtlenségi mutatókat (pl. relatív szórás, Hoover index) számítunk ki az eltérések irányának és/vagy mértékének számszerűsítésére illetve összevethetővé tételére.

Előzetes eredményeink alapján a fenti, a jövedelmi egyenlőtlenségek szociológiai kutatásából kölcsönzött elemekből (is) felépülő interdiszciplináris szemléletmód termékeny megközelítésnek tekinthető a területi folyamatok elemzésében.

Transzdiszciplináris problémamegoldó

Baracscai Zoltán

DoctuS Oktató és Tanácsadó Bt.

zoltan@doctuskbs.com

Előadásomban a diszciplína tanulása és a kreatív problémamegoldás közötti ellentmondásra keresem a választ. A diszciplína legegyszerűbb definíciója: jól strukturált tudáshalmaz, ami tanítható és tanulható. Itt és most nincs is szükség ennél pontosabbra. Vessük ezt össze a problémamegoldással, ami egy olyan helyzetre keres megoldást, amire nincs kiút - azt meg kell kreálni. Vegyünk egy példát! Egy döntés-támogató rendszer alkotásához nem kell tudni a mesterséges intelligencia valamennyi tanítható és tanulható részét, de a döntéstanét vagy a kognitív pszichológiáét sem. Majd ahogy kreáljuk a megoldást, úgy nyúlunk az egyes diszciplínákhoz és kiemelünk egy-egy odailló tudáselemet.

A problémák kezelése egyre szűkülő látószögből történik. Az elmúlt két-háromszáz évet a tudományok gyors fejlődése és elkülönülése, újabb részterületekre való fölaprózódása jellemezte. Vannak, akik az interdiszciplinaritásban hisznek, azaz két diszciplína metszetében vélik megtalálni a szükséges tudást. Vannak, akik a multidiszciplinaritásban hisznek, azaz több diszciplínát futtatnak párhuzamosan. Talán ők vannak legtöbben. A tanítás multidiszciplináris, és az egyes tantárgyak ezen belül monodiszciplinárisak.

Amikor problémamegoldással kezdünk foglalkozni, akkor a transzdiszciplinaritás nélkülözhetetlen. Ezt a fogalmat először 1970-ben Jean Piaget, Erich Jantsch és André Lichnerowicz használták egy nemzetközi workshopon. Később Helga Nowotny és Basarab Nicolescu mélyedtek bele a fogalom körülírásába. Majd egy évtizede Zág-ráiban megjelent 'Mesterek és inasok' (Majstor i kalfa) című könyvünkben mi is kerestük a transzdiszciplináris hozzáállás helyét. A Doctus tudásbázisú keretrendszerünk fejlesztésénél alkalmaztuk is. Most egy doktori iskola curriculumának fejlesztésében használjuk.

Ahhoz, hogy meg lehessen újítani a problémamegoldási gondolkodásunkat, az eddig elhanyagolt transzdiszciplináris megközelítésben látom a kiutat. A latin „trans” ige-kötőt a valamin túli, az azt meghaladó, és nem az azokon keresztüli értelemben használjuk. A transzdiszciplináris hozzáállással azt vizsgálhatjuk, ami az egyes diszciplínákon túlmutat.

Hölgyképek. A Magyar Világhíradók nőábrázolása 1931-1941

Barkóczi Janka

**Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola
Budapesti Corvinus Egyetem Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola**

barjanka@gmail.com

A két világháború között Magyarországon bemutatott hangos filmhíradók a korszak társadalmának egyedülálló audiovizuális dokumentumai. A Magyar Film Iroda produkciójában készülő heti összeállítások következetesen használták azokat a kódokat és szimbólumokat, melyek ebben az időben egy-egy társadalmi csoport reprezentációjának alapvető elemei váltak. A filmhíradók szerkesztését az általam vizsgált évtizedben a félhivatalosan állami kontroll alatt álló hírszolgáltatás elvei határozták meg, így az itt alkalmazott hangsúlyok és minőségek az ábrázolt közösségnek a társadalmi kommunikációban formálisan kialakított képét erősítették.

A jellemzően 5-8 hírt csokorba gyűjtő válogatások visszatérő motívuma, hogy bennük a hölgyközönségnek szóló, kifejezetten annak érdeklődésére apelláló tudósítások mellett, a női szerepet más módon erősítő, olykor bővítést célzó beszámolók is helyet kapnak. A viszonylag épen maradt anyag statisztikai és tartalmi elemzése a Horthy-éra női identitáskonstrukciójának tekintetében rendkívül tanulságos információkkal szolgál. Hogyan kívánták megragadni a női nézők figyelmét a híradók készítői? Milyen arányban szóltak egyértelműen és kifejezetten hozzájuk a hírek? Felfedezhető-e értékrendi különbség a nemek között ezeken a képsorokon? Jellemzően milyen tevékenység közben látjuk a nőket, illetve milyen szociális háttérrel rendelkeznek, milyen hivatást képviselnek ezek az asszonyok? Előadásom, amely a Magyar Világhíradók történetével foglalkozó doktori kutatásom egyik résztemáját érinti, ezeknek a jellegzetességeknek összefoglalására törekszik, így kívánom mind médiatörténeti, mind társadalomtörténeti vonatkozásban érdekes, interdiszciplináris terepre vezetni az érdeklődőt.

Konzuli védelem és segítségnyújtás az Európai Unió perspektívájából

Becánics Adrienn

Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Európa-Jogi és Nemzetközi Jogi Tanszék

becanics.adrienn@law.unideb.hu

Az Európai Unió által biztosított konzuli segítségnyújtás lehetőségét a Maastrichti Szerződés teremtette meg. A rendelkezés az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 23. cikkében továbbélve biztosítja az uniós tagállam állampolgárainak a lehetőséget, miszerint „olyan harmadik ország területén, ahol az állampolgársága szerinti tagállam nem rendelkezik képvisellel, bármely uniós polgár jogosult bármely tagállam diplomáciai vagy konzuli hatóságainak védelmét igénybe venni ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tagállam állampolgárai.” Ezt a rendelkezést tovább erősíti az EU Alapjogi Chartájának 46. cikke, mely szintén megfogalmazza az uniós polgárok e védelemhez kapcsolódó jogosultságát harmadik országok területén.

A másodlagos jogforrások tekintetében első ízben a 95/553/EK határozat állította össze a tagállamok lehetséges intézkedéseire vonatkozó katalógusát. A határozat a tagállami gyakorlatok összehangolása érdekében, az Európai Unió Tanácsa keretében létrehozta a konzuli együttműködéssel foglalkozó munkacsoportot azzal a céllal, hogy - többek között- megszerveze az információcserét a tagállamok legjobb nemzeti gyakorlatairól. Ennek megfelelően az Európai Unió szintjén történő konzuli érdekvédelem kétféleképpen valósulhat meg: annak a lehetőségnek a megteremtésével, hogy az egyes tagállamok külképviseletei segítséget nyújthassanak más EU tagállamok állampolgárainak (amennyiben az érintett állampolgár állama nem rendelkezik külképviselettel az adott államban), illetőleg az adott harmadik államban működő tagállami külképviseletek munkájának összehangolásával, az ún. *lead state concept* elfogadásával.

A tagállamok által megvalósított segítségnyújtás mindazonáltal 1995 óta számtalan új kérdést és problémát vet fel, melynek megoldása végett a rendelet pontosításra szorul. E hiányosságok kiküszöbölésére hivatott a Bizottság által 2011-ben benyújtott irányelv-tervezet, mely irányelv jelenleg is az Európai Unió Tanácsa és az Európai Parlament jogalkotási eljárása alatt áll. Az előadás az új irányelv által meghatározott cselekvési lehetőségek és irányvonalak ismertetésére, a jelenleg is megvalósuló és a jövőben nagyobb kihívásokat támaztó feladatok áttekintésére kíván fókuszálni.

A költségvetés büntetőjogi védelme

Belinszky Adrienn

Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

adriennbelinszky@gmail.com

A költségvetési csalás tényállását a 2011. évi LXIII. törvény állapította meg. Az addigi adócsalás tényállását váltotta fel. Azért volt szükség az új szabályok bevezetésére, mivel a Kormány a költségvetés védelmének minden eddiginél nagyobb jelentőséget tulajdonít. A védelem eddigi rendszere elavultnak bizonyult a gazdasági fejlődés és a bűnözők leleményessége miatt. Meg kívánom megvizsgálni a költségvetési csalás közvetlen előzményét az adócsalás tényállását, miért nem bizonyult hatékonyak a korábbi tényállás? Mikor alkalmazhatunk büntetőjogi eszközöket, érvényesül-e az ultima ratio elve?

Az új költségvetési csalás bűncselekmény kodifikálásának célja az volt, hogy használhatóbbá tegye a Btk. alkalmazását a költségvetést károsító bűncselekmények vonatkozásában. Indokolt volt, hogy a bűncselekmény közvetlen jogi tárgyát és az annak sérelmét jelentő elkövetési magatartás helyett immár maga a költségvetés legyen a védelem fókuszában. A hatályos 2012. évi C. törvény XXXIX. Fejezetben tartalmazza a költségvetést károsító bűncselekményeket. Érdemes a körben nemzetközi összehasonlítást tenni, tekintettel a konferencia témakörével, meg kívánom vizsgálni, a szlovák szabályozást.

A hatályos törvényi tényállások elemzése mellett kitérek a kialakulóban lévő bírósági joggyakorlatra is kitérek, statisztikai adatokkal és jogesetekkel, esetelemzésekkel szeretném a vizsgálódást alátámasztani és megindokolni. A leggyakrabban előforduló költségvetést megkárosító cselekményeket is kívánok szemléltetni, úgy, mint a jövedéki csalások, vagy számla nélküli értékesítés, ingatlan kiadása, borralaló, feketemunka stb.

Kevés joganyag áll még rendelkezésre az új szabályozást illetően, de többek között vizsgálat alapjául veszem dr. Molnár Gábor Miklós eddig elért eredményeit, törvényeket, a 2012. évi C. törvényt, a Btk. kommentárát, uniós irányelveket és a Bírósági Határozatok Tárát, illetve a NAV által rendelkezésre bocsátott statisztikákat. Azt remélte a jogalkotó, hogy az új megoldások, alkalmasak lehetnek arra, hogy kiiktassanak számos visszaélési lehetőséget, lecsökkentsék a nagyfokú látenciát, így a védelem hatékonysága javulhat. Azt vizsgálom, hogy vajon elérte célját ezzel a szabályozással, vagy további módosításokra lesz szükség, ebben tekintetben de lege ferenda javaslatokkal élek.

Társadalmi egyenlőtlenség és migráció Kínában

Bimbóné Polenyik Anikó

SZTE Közgazdaságtani Doktori Iskola

polenyik.aniko@gmail.com

Kína, a világgazdasági folyamatok egyik meghatározó tényezője, egyike a legdinamikusabban fejlődő országoknak 1978-tól 2010-ig átlagosan évi 10% körüli GDP bővülést ért el. A GDP bővüléssel párhuzamosan – és a várakozásokkal ellentétesen - a társadalmi egyenlőtlenséget mutató GINI index értéke is folyamatosan emelkedett, az 1981-ben mért 0,31-ről 2011-ben 0,46-ra nőtt, vagyis a társadalmi rétegek közötti jóléti olló szélesebbre nyílt. A China Household Income Project (CHIP) reprezentatív kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a legnagyobb jövedelmi különbségek a vidéki és a városi jövedelmek viszonylatában találhatóak, annak ellenére, hogy a kínai vezetés számos programot indított a 2000-es évek elejétől a vidék felzárkóztatása céljából. A magasabb jövedelem ígérete, illetve a gazdasági átalakulás miatt vidéken bezárt állami vállalatok által generált munkanélküliség az 1980-as években elindította a történelem legnagyobb országon belüli migrációját. A népességmozgást gátló állami intézkedések ellenére a vidéki otthonukat tartósan elhagyók száma 2012-ben elérte a 150 millió főt. Az ő jövedelmi viszonyaikat vizsgálva láthatjuk, hogy bérük meghaladja ugyan a vidéki bérszintet, de nem éri el a helyi városi státusszal rendelkező munkásokét, illetve a városi szociális ellátórendszerekhez (egészségügy, oktatás, stb.) sem egyenrangú állampolgárként férnek hozzá.

Jelen tanulmány célja a migráció jelenségének megközelítése a társadalmi egyenlőtlenségek, főként a munkajövedelmekben tapasztalható különbségek felől a CHIP kutatás eredményei alapján, felhasználva a 2012-ben 186 migráns munkavállalóval készített interjú eredményeit.

A közép-kelet-európai országok bankrendszerének mérlegalkalmazkodási folyamat a gazdasági válság kirobbanása után

Bozsik Sándor

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar ÜIMI

pzbozsi@uni-miskolc.hu

A jelenlegi gazdasági válságot is végigkísérte a mérlegalkalmazkodás (deleveraging), amit két szinten is lehet értelmezni. Mikroszinten azt jelenti, hogy a vállalatok az árbevételük csökkentése miatt a költségeik csökkentésére kényszerülnek, ezért igyekeznek a hitelállományukat mérsékelni, hogy a kamatkiadásuk csökkenjen. Másrészt az alacsonyabb forgalom miatt a forgóeszköz-finanszírozási igényeik is csökkennek, és a beruházási kilátások is romlanak, ami mind a hosszú-, mint a rövid lejáratú hiteligényt csökkenti. Makroszinten a bankok oldalán jelentkezik hitelvisszafogás. A recesszió hatására nő a nem teljesítő hitelek állománya, ami csökkenti a bankok szavatoló tőkét. A szavatoló tőke csökkenése a hitelek visszafogására kényszeríti a bankokat, hogy a tőkemegfelelési direktíváknak eleget tudjanak tenni. Másrészt a romló hitelállomány miatt a bankok kockázatviselési hajlandósága is romlik, így inkább a nagyobb biztonságot nyújtó befektetések (állampapírok) felé fordulnak a kockázatosabb hitelekkel szemben.

Tanulmányom a makroszintű mérlegalkalmazkodással foglalkozik. Azt vizsgálom, hogy milyen mértékben csökkent (ha csökkent egyáltalán) a közép-kelet-európai országok bankjainak mérlegfőösszege a 2007-es évet követően 2013-ig, és ez a mérlegalkalmazkodás mértékét milyen tényezők magyarázzák. A vizsgálatba bevont országok az Európai Unió keleti felén találhatóak, akik 2004-ben, vagy utána csatlakoztak. (Bulgária, Románia, Magyarország, Szlovákia, Cseh Köztársaság, Lengyelország, Szlovénia és a három balti állam – Litvánia, Észtország, Lettország). Az adatokat az Eurostat honlapjáról, és az egyes országok bankfelügyeleti jelentéséből állítottam elő. A magyarázni kívánt változóm a konszolidált banki mérlegfőösszeg évi változása lesz. A magyarázó változók konjunktúra, belső- és külső egyensúlyi valamint banki kockázati mutatók lesznek.

A kutatás célja, hogy meghatározza milyen a tényezők fontossági rangsora a mérlegalkalmazkodás szempontjából, valamint igazolja az egyes tényezők és a mérlegalkalmazkodás közötti kapcsolatot.

A kutatás alaphipotézise szerint a tényezők fontossági sorrendje a következő: konjunktúra mutatók, banki kockázati mutatók, külső egyensúlyi tényezők, belső egyensúlyi tényezők.

Az egészség- és környezettudatosság, mint új befolyásoló tényező az élelmiszerfogyasztói magatartásban

Bráváczy Ibolya

Budapesti Gazdasági Főiskola KVIK

Bravacz.Ibolya@kvifk.bgf.hu

Kutatási témám két, egyre jobban elterjedő fogyasztási megatrend: *az egészség - és környezettudatosság*. E két nagyon fontos és egyben problémákkal teli kutatási területtel foglalkozom ami, nem csak globálisan, nemzeti vagy szervezeti szinten, hanem a fogyasztók szintjén is releváns.

Különböző aspektusokból és szinteken egyre többen kutatják, de leginkább külön-külön a két témát, melyet én a *fogyasztás szintjén* vizsgálok, mint a fogyasztók vásárlásai során befolyásoló tényezőt.

Tanulmányomban nem csak bemutatom, hanem össze is vetem, feltárni kívánom a két érték kapcsolatrendszerét, viszonyát egymással. Emellett kiemelten foglalkozom az élelmiszerfogyasztói magatartás sajátosságaival és trendjeivel, a két tudatos elem a fogyasztói magatartásban, a vásárlási döntésekben betöltött szerepének ismertetésével.

A 2008-ban kezdődő primer kutatás-sorozatommal bizonyítani kívántam, hogy az egészségtudatosság és a környezettudatosság, mint új, befolyásoló tényezők az élelmiszer vásárlási döntés folyamatában, nem függetlenek egymástól. A két szegmentációs ismérv alapján kialakított klaszterek, fogyasztói csoportok között kapcsolódási pontok, átfedések mutathatók ki.

A konferencián a primer kutatási eredményeim közül az egészség-és környezettudatosság, mint vásárlási döntési tényezőt és a közöttük lévő kapcsolatrendszert és erősségét, korrelációit ismertetem.

A kommunikációs jog és rendszere

Buday-Sántha Andrea

Budapesti Gazdasági Főiskola

drbudaysantha@gmail.com

Az ember létével egyidős a kommunikáció, mégis az információs társadalmak korában jutott el a jogfejlődés ahhoz az állámáshoz, hogy emberi-, alapjogi szabályozás által biztosított, az ebből származtatott kommunikáció jogi normák számának növekedése, rendszerének integrálódása figyelhető meg, ugyanakkor jogelméleti tisztázása, rendszerszerű megközelítése hazánkban még hiányzik.

Gyorsan változó világunk újra és újra termeli az új típusú kommunikációs élethelyzeteket, és teljesen új, digitalizált társadalmi, gazdasági berendezkedés irányába haladunk, ahol a kommunikációs jog kiemelten fontos jogágként funkcionál. Ebből adódóan, a kommunikációs jogág létével, jogi helyzetével, szerepével, és a megnyilvánulásai szabályozásának hazai és nemzetközi elméleti kutatások, a gyakorlati tapasztalatok, az alkotmányi és egyéb normaalkotások, valamint a jogszabályi módosítások, a hazai és nemzetközi - mindenek előtt - európai jogalkalmazói döntések robbanásszerűen megnövekedtek, és az elmúlt években, évtizedekben számtalan új kérdést, tudományos igényű és módon megközelíthető problémát vetettek fel, ami indokoltá tette a kommunikációs jog összefoglaló, tudományos igényű, hazai megfogalmazását, rendszertani helyzetének a tisztázását.

Társadalmunk szempontjából meghatározó volta miatt is állítható, hogy a kommunikációs jog a jelen, a jövő kvázi, para, vegyes jogága, és önálló jogági létének igazolása, a kapcsolódó alapfogalmak és a „Basic System of Communication law - „Hálómodell” rendszerének megalkotása, valamint egy új rendszerszemlélet megteremtése hiánypótló. A kommunikációs, a nyilvánosság és médiapiac szabályozásának változásai azonban további kihívásokat tartogat a társadalom, a politika és a gazdasági szereplők részére a XXI. században.

A kríziskommunikáció jelentősége a településeket érintő vis mayor helyzetekben

Dobó Marianna

Eszterházy Károly Főiskola

mariann.dobo@ektf.hu

A téma mindenkori aktualitását az adja, hogy míg a válsághelyzetekre történő felkészülés egyre sürgetőbbé, ugyanakkor tervezhetőbbé is vált, a vis mayor helyzetek előrejelzése, és ebből következik, hogy a rájuk történő felkészülés csaknem lehetetlen. Ezek a helyzetek nem kiszámíthatók, közös jellemzőjük, hogy az események bekövetkezte meglepetésszerű, és a fontos döntések meghozatalakor információhiány jelentkezik. Sajátos helyzetet adhat az irányítás ideiglenes elvesztésének érzete, amely mellett mégis jelen van az, hogy a tevékenységeket állandóan kontroll alatt kell tartani. A hagyományos döntéshozatali folyamatban szakadás következik be, a helyi, operatív döntések kerülnek előtérbe, és a rövid távú tervezés szerepe megnő. Ezek megkövetelik a közreműködők szervezettségét.

Tanulmányomban a kríziskommunikáció alapvető, elméleti hátterével kívánok foglalkozni, megalapozni szándékozva majd a kutatásom azon területét, amely a kríziskommunikáció gyakorlati oldalát tárja majd föl. Vizsgált kérdések: kríziskommunikáció interdiszciplináris megközelítése, a válságkommunikáció hatékonysága, a válságkommunikáció eszközei, és a kríziskommunikáció tervezésének követelményei.

Alaptétel, hogy a társadalmi egyeztetésnek kiemelt szerepe van. A megfelelően végigvitt konzultációs folyamattal, a társadalmi környezet véleményének beépítésével sok esetben megelőzhető a konfliktus, illetve a kialakult érdekellentét rövidebb idő alatt és biztonságosabban oldható, mindemellett a korszerű modellezés nagymértékben felgyorsítja a megoldásváltozatok kidolgozását. A kommunikációnak kiemelt szerepe van a katasztrófavédelem során, hiszen a helytelen használatával pánikreakciót, hisztériát vált ki. A kommunikáció a lakossággal, a védelmi feladatokba bekapcsolódókkal és a környezettel történő kapcsolattartást is tartalmazza.

Az észak-magyarországi régió lakosság életszínvonalát determináló szubjektív tényezők

Domán Csaba

Agrárgazdasági Kutató Intézet

domancs@aki.gov.hu

Az elmúlt évtizedekben olyan társadalmi-gazdasági folyamatok mentek végbe Magyarországon és az egyes régiókban is, amelyek egyértelműen rámutattak, hogy a gazdasági folyamatok és a lakosság életszínvonalának alakulása nincs összhangban. Az országos folyamatok néhány régióban ellentétes irány mutattak számos területen. Objektív indikátorok alapján az észak-magyarországi régió sereghajtó Magyarországon az életszínvonal tekintetében. Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) – mint az életszínvonal legáltalánosabb mérőszáma – alapján a régió a hetedik volt 2012-ben. A munkanélküliség 10 százalék felett volt, míg a foglalkoztatottak átlagkeresete is az országos érték alatt helyezkedett el 2013-ban.

Az elmúlt évtizedben számos kutató vizsgálta, hogy a lakosság életszínvonalára az objektív tényezők mellett hogyan hatnak a szubjektív indikátorok, illetve ezen indikátorokban hogyan testesül meg az életszínvonallal kapcsolatos elégedettség. E kutatási irányt segítette az Eurostat 2013-as EU-SILC adatfelvételben megjelenő szubjektív tényezők modulja is.

Kutatásom során az életszínvonalat determináló tényezők három csoportját definiáltam („kemény” demográfiai tényezők, szubjektív indikátorok, tágran értelmezett környezeti tényezők), és arra kerestem a választ, hogy az országos szintű pozitív irányú – gazdasági mutatókban megnyilvánuló – változásokat követi-e a lakosság szubjektív érzete. Magyarországon egyértelmű területi különbség van a lakosság életszínvonalát tekintve. Az észak-magyarországi régió lakosai a legelégedetlenebbek a saját életükkel, amelynek alapvető gazdasági és társadalmi okai vannak, továbbá a régió településszerkezete is érezteti hatását a lakossági vélemények alakulásában. Az objektív tényezők mellett a lakosság saját anyagi helyzetével, életével, anyagi helyzetével, jövőbeni kilátásaival, stb. való elégedettség mutat szignifikáns kapcsolatot az életszínvonallal való elégedettséggel. Az egyes demográfiai, területi és környezeti tényezők tekintetében azonban már eltérések mutatkoztak. A fiatalabb generáció elégedettebb életével, hasznosabbnak érzi magát a társadalom számára és az emberi kapcsolatait is jobbnak minősítette.

Kutatásom során igazolni kívánom a kiinduló hipotézisemet, miszerint a szubjektív tényezők fontossága egyre erősebb, alkalmazásukkal részletesebb képet kaphatunk a lakosság „állapotáról”.

„Véletlenek márpedig nincsenek” Egy spirituális fejlődésregény fogadtatástörténete (James Redfield: A mennyei prófécia)

Domokos Áron

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Magyar Nyelvi és Kultúratudományi Tanszék

aron-domokos@chello.hu

Ma már nem igen szerepelnek a regénycímek alatt műfajmegjelölések, melyek afféle derék közlekedési rendőrként eligazítanak az olvasót a könyvpiar, s a legkülönbébb alzsánerek és narratívumok útvesztőiben. Az olvasói stratégia kialakítását a többi paratextus hatékonyabban-komplexebben segíti. James Redfield 1993-as (először magánkiadásban megjelenő) regényének, *A mennyei prófécia*nak a védőborítóján is egyszerre szerepelt egy pár soros, érdekesítő tartalmi kivonat, egy híres író ajánlása, a szerző portréja stb., a könyv eddigi ún. underground élete, a spiritualitással való szoros kapcsolata, az elmaradhatatlan ígéret miszerint „ez a könyv örökre megváltoztatja az olvasója életét” és egy műfajra való utalás: kaland. A Redfield által később „kalandos példabeszédnek” nevezett mű több mint 3 éven keresztül virított a New York Times sikerlistáján, és több millió példányban fogyott világszerte, de Magyarországon sem szégyenkezhetett. Redfield könyve (illetve jelenleg trilógiája) mára egyszerre a populáris kultúra és a New Age irodalom igazi klasszikusa, egyszerre illeszkedik a fejlődésregények műfajába, a kalandregényekébe, illetve az ezoterikus könyvek gyakorlat orientált önsegítő fajtájába. Egyszerre regényfikció és egyszerre világnézeti kiáltvány. Az ezoterizmus kutatója, Hanegraaff szerint olyannyira fontos könyv, hogy aki érteni szeretné, mi történik a nyugati világ vallásos életében, annak feltétlenül ismernie kell. Tanulmányomban a narráció ill. az olvasói-befogadói reakciók vizsgálata mellett a regény ezotérián belüli pozíciójával foglalkozom.

A szuverenitás-felfogás aspektusai az Európai Unióval kapcsolatos retorikában

Fekete Sándor

Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar

feketesandor@gmail.com

A 2010-es országgyűlési választások óta a kormány retorikájának meghatározó pontját képezi az Európai Unióval való viszony meghatározása. A jobboldali kommunikáció kettőssége egyrészt egyszerű hatalmi harcokra vezethető vissza, ugyanakkor felveti a helyes definíció-értelmezés kérdését is. Elképzelhető, hogy a kormány EU-val és IMF-fel szembeni fellépése nem csupán pusztán erőfitogtatás, hanem ugyanazon fogalom eltérő értelmezése a két fél részéről.

A szuverenitás kérdése, mint olyan, az államok kialakulásához köthető, és sokáig annak legfőbb kritériumaként is kezelték. A globalizációs trendek kiszélesedésével azonban felmerült a szuverenitás problémája is: mennyire lehet önálló egy állam gazdasága, amikor bevételeinek fő részét multinacionális cégek adják; mennyiben alakíthatja szabadon saját politikáját, amikor nemzetközi szervezetek tagjaként szuverenitása egy részéről lemondott, bizonyos előnyök javára; nem beszélve arról, hogy saját állampolgárai előtt is megnyílt a lehetőség a nemzetközi szerepvállalásra, azaz a civil szféra érdekérvényesítő képessége is átlépte az államhatárokat.

Ebben a helyzetben valóban kérdéses, hogy létezik-e még szuverenitás, és ha igen, mennyiben képes befolyásolni az adott állam cselekvéseit. Különösen érdekessé válik ez akkor, amikor egy gazdasági válság következményeként egy tagállam vonja kétségbe a nemzetközi szervezetek hatékonyságát, és ennek rovására saját szuverenitását kívánja erősíteni. Magyarország és az Európai Unió viszonya egyre inkább elmérgesedni látszik, különösen azóta, hogy Manuel Barroso felvetette az Unió föderációvá való átalakulásának ötletét, amely ugyan az E.Sz.A.K. megalakulása óta egyfajta távlati, szellemi célként létezett, de megvalósítására komolyabb törekvések sosem születtek.

A magyar kormány ezzel szemben folyamatosan a szuverenitás fontosságát hangsúlyozza – hogy ez a szuverenitás-felfogás mennyire letisztult, esetleg mennyire keverednek benne az állami és nemzeti elemek, arra az előadásban szintén kitérek.

Előadásom célja, hogy az euroszeptikus álláspontot egy fogalmi félreértésen keresztül vezesse be, illetve megpróbálja felvázolni, hogy az Unióval kapcsolatos ellenvetések mennyire tekinthetők jogosnak a szuverenitás kérdésének szempontjából. Ennek vizsgálatára elsősorban a magyarországi példákat használom fel, míg az Unió melletti álláspontot főleg a nemzetközi irodalommal igyekszem majd alátámasztani.

Változó Közép-Európa kép a 21. században¹

Hardi Tamás

**Magyar Tudomány Akadémia
Közgazdaság-és Regionális Tudományi Kutatóközpont
Regionális Kutatások Intézete, Pécs**

hardit@rkk.hu

Közép-Európa, Kelet-Európa, Délkelet-Európa s más nagyregionális térfogalmak nem a fizikai földrajz alapján kijelölhető régiók, hanem történelmi, kulturális, geopolitikai folyamatok rajzolják ki és át ezen fogalmak földrajzi tartalmát. A bemutatásra kerülő nagyrégiók kiterjedéséről és tartalmáról fel-felerősödnek a viták, különösen válságos időszakokban, gondoljunk csak a két világháború előtti, alatti és utáni évekre, a rendszerváltásra, s napjainkra. Előadásunk a történelmi előzmények rövid áttekintésével napjaink szemszögéből világít rá a geopolitikailag meghatározott átalakulásra, s mutatja be empirikus kutatásunk eredményeit. Kutatásunk során a környező hét ország egyetemi hallgatói körében vettünk fel mentális térkép kérdőíveket, s vizsgáltuk, hogy a kérdezettek hová sorolják saját országukat, szomszédaikat, kiket preferálnak, diszpreferálnak, milyen kapcsolatrendszereket alakítanak ki a valóságban (realitás), milyenre vágnak (érzelmek), s milyen gazdasági jellegű kapcsolatokat preferálnának (racionális). Eredményeink vitára okot adhatnak, de jól mutatják országaink konvergáló, divergáló irányait, legalábbis, ami a fiatalok megítélését illeti. Eredményeinket elsősorban térképek, kartogramok formájában mutatjuk be.

¹ A kutatást támogatta a „A politikai földrajzi térstruktúrák elemzése a Kárpát-medencében (rendszerváltozások, együttműködési lehetőségek, abszurdítások a XX-XXI. század fordulóján)” című, OTKA 214 3200 100 témaszámú projekt. Kutatásvezető: Dr. Hardi Tamás. Azonosító: K 104801

Választójog és demokrácia

Horváth Ágnes

Eszterházy Károly Főiskola

ahorvathdr@gmail.com

A választójog a modern polgár egyik legfontosabb, elidegeníthetetlen joga. A választójog demokratikus kritériumainak kialakulása nagyon hosszú történeti fejlődés eredménye, amely a polgári jogállam kialakulásától a demokratikus államiság kiépüléséig tart, és a demokratizálódás lépcsőfokain halad keresztül. A folyamat a jogállamiság kívánalmának 17-18. századi, felvilágosodás kori megfogalmazásával kezdődött, amikor először hívták fel a figyelmet a hatalom pluralitásának, megosztásának és ellensúlyozásának fontosságára, illetve az emberek alapvető jogainak törvényi védelmére. Ezen célok megvalósítása, az alkotmányos rendszerek létrehozása (Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok) még nem jelentette a demokrácia kiteljesedését az érintett országokban, hiszen az alkotmányok ugyan rendelkeztek a választójog kérdéséről, de az nem vált általánossá, titkossá, arányossá vagy közvetlenné. Az általános, titkos, egyenlő választójog gyakorlását egyetlen meghatározó politikai eszmerendszer, egyetlen jelentős politikai erő sem kérdőjelezi meg a XX. század második felétől kezdve. Igaz ez akkor is, ha a "szocialista" országokban ez a választás formálisan zajlott, igazi tétje 1948-89 között nem volt.

Előadásomban arra keresem a választ, hogy mi a szerepe napjainkban a demokratikus rendszerek működésében a választójognak, melyek azok a kihívások a politikai életben, amelyekre a választójog kapcsán is reagálni szükséges.

Az európai közbeszerzési szabályozás reformja

Juhász Ágnes

Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi Tanszék

civagnes@uni-miskolc.hu

Az Európai Bizottság 2011 végén fogadta el az Európai Unió közbeszerzési szabályanyagának megújítására irányuló jogszabálycsomagját, amelyet az Európai Unió Tanácsa – a jogalkotási folyamat utolsó mozzanataként – 2014 februárjában hagyott jóvá. Az új irányelvek fő célja a közbeszerzési eljárások egyszerűsítése és rugalmasabbá tétele mellett a kis- és középvállalkozások, valamint az induló vállalkozások közbeszerzésekhez való jobb hozzáféréseinek biztosítása. A reformcsomag kidolgozása során célként nyert megfogalmazást továbbá a korrupció elleni küzdelem hatékonyságának javítása, valamint a közbeszerzési eljárások tisztaságának és tisztességességének biztosítása is. Az uniós tagállamok a reformcsomag részét képező irányelveket a hatálybalépést követő 24 hónapon belül (2016 áprilisáig) kötelesek nemzeti jogukba átültetni.

A jelen tanulmány fő célja, hogy a közbeszerzési reformot motiváló tényezők rövid összefoglalását követően ismertesse a szabályozás leglényegesebb változásait és bemutasson olyan újonnan bevezetésre kerülő jogintézményeket, mint az innovációs partnerség vagy az ajánlattevő megbízhatóságának igazolása (self-cleaning), az európai közbeszerzési dokumentum alkalmazása.

Az uniós közbeszerzési szabályozás konkrét változásain túl a tanulmány kitér az annak nyomán szükségessé vált hazai közbeszerzés küszöbön álló reformjára is. A Miniszterelnökség 2014 októberében közzétett koncepcionális javaslata értelmében ugyanis a magyar jogalkotó az uniós közbeszerzési irányelvekből folyó implementációs kötelezettségének a hatályos Kbt. (a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény) novelláris módosítása helyett új közbeszerzési jogszabály elfogadásával kíván eleget tenni. Az Országgyűlés 2015. évi tavaszi ülészakára vonatkozó törvényalkotási programban az új törvény elfogadása ugyan még nem szerepel, ám annak szakmai előkészítése már javában zajlik és az várhatóan – figyelembe véve az uniós irányelvben rögzített átültetési határidőt is – legkésőbb az év őszén elfogadásra kerül. Erre tekintettel a tanulmány a Miniszterelnökség fentebb hivatkozott koncepcionális javaslata alapján ismerteti a leendő szabályozás tervezett irányait egyúttal állást foglalva és kritikát is megfogalmazva a bevezetni tervezett egyes jogi intézkedések, szabályozási megoldások kapcsán.

„És rajtuk mi segít?”- szociális szakemberek helyzetértékelése napjainkban

Juhászné Klér Andrea

SZIE GTK Társadalomtudományi Intézet

Kler.Andrea@gtk.szie.hu

Magyarországon mintegy 25 évvel ezelőtt jelent meg a szociális munka, mint segítő professzió. Az azóta eltelt időben kialakult a szociális intézmények és ellátások rendszere, a vonatkozó jogszabályi környezet, s formálódóban vannak a szakma hazai viszonyokra jellemző sajátosságai. Tekintettel az eddig eltelt időszakban felhalmozódott tapasztalati tudásra, empirikus kutatásunk során arra kerestünk választ, hogy miként ítélik meg saját személyes és szakmai készségeiket, a munkájukkal kapcsolatban észlelhető társas támogatást, és az előttük álló legfontosabb szakmai kihívásokat az érintettek. Adatokat gyűjtöttünk az észlelt szervezeti kultúráról, a szervezetek működésében azonosított legfőbb értékekről, s az elmúlt években megtapasztalt pozitív és negatív irányú szakmai-környezeti hatásokról. Vizsgálatunkban interjú technikát és tesztek egyaránt alkalmaztunk, így lehetőségünk nyílt a vélemények szélesebb körben történő feltárására. Vizsgálatsorozatunkban több mint száz gyakorló, az esetvezetésben érintett szociális munkás tapasztalatait elemeztük, akik az ország számos régiójában és intézménytípusában végzik mindennapi munkájukat. Volt közöttük az ifjúságsegítésben, az idősellátásban, a rehabilitáció területén dolgozó szakember éppúgy, mint iskolai szociális munkás, de adatokat gyűjtöttünk pl. a hajléktalan ellátásban érintett kollégáktól is. A néhány személyt foglalkoztató intézményekben dolgozók mellett számos nagylétszámú (40-60 fős) intézmény munkatársát is felkerestük, hogy ezáltal még árnyaltabban vázolhassuk fel a hivatást gyakorlók mindennapjait, s a munkavégzésüket meghatározó környezeti feltételrendszert. Eredményeink szerint a szakmai kihívásokhoz történő folyamatos alkalmazkodás szempontjából kitüntetett jelentőséggel bír a szakmai kompetenciák fejlettsége mellett az adott munkahelyi környezetben észlelt társas támogatottság, valamint az, hogy a segítő szakember kontrollálhatónak érzéle azokat a szituációkat, melyek az egyes szakmai feladathelyzetekben megoldandó problémaként jelentkeznek előtte.

A bioetika és az emberi jogok nemzetközi védelmének összefüggései

Kémeri Zsófia Eszter

Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar

kemeri.zsofia@gmail.com

Rengeteg oka van annak, hogy a bioetika tudományágát és az emberi jogokat egy mondatban emlegetjük. Mindenekelőtt az emberi jogok koncepciója ad egyfajta filozófiai megalapozást a bioetika háttérének tisztázása érdekében, valamint – ha ezt a későbbiekben elismerjük – segítséget nyújthat a gyakorlati döntések meghozatalában is. Azért szükséges a bioetikai vonatkozású kérdéseket nemzetközi jogi szinten vizsgálni, mert az mára globális problémává nőtte ki magát. A tradicionális bioetika az egyénekre fókuszált, univerzális jellege kevésbé tűnt fel. Utóbbi támogatói azzal érvelnek, hogy az emberi jogok megfelelő irányítást tudnak nyújtani olyan egészségüggyel kapcsolatos kérdésekben, amelyek nemzetekhez, népességhez és emberiséghez kapcsolódnak. Úgy gondolom, hogy mielőtt véglegesen beépítjük az emberi jogokat a bioetikai kérdések megoldásába, szükséges megvizsgálni azokat a filozófiai előfeltevéseket, melyek ehhez az elképzeléshez vezetnek. A filozófiai háttér vizsgálata után annak elemzésére térek ki, hogy mennyiben befolyásolja az emberi jogi bíráskodást a bioetika egyes aspektusainak beemelése az emberi jogok területére. Ugyan a két terület korántsem azonosítható egymással, viszont egyre gyakrabban alkalmazott koncepcióként jelennek meg egységes nemzetközi jogi egyezmények a bioetika területén is. Vajon milyen irányba megy tovább a szabályozás fejlődése? Mi a szerepe ebben az államok nemzetközi közösségének? Hatékonyak-e a bioetikához kapcsolódó vitás kérdések megoldása az emberi jogokon keresztül, valamint mennyiben jelentenek valódi védelmet a már létező dokumentumok az emberi lény számára? Napjainkra az Európa Tanács vált egyikévé azoknak a nemzetközi szervezeteknek, melyek kiemelten foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel. Célom az, hogy az előbbiekben említett hipotézisen keresztül rávilágítsak arra, hogy a téma nemzetközi jogi megközelítése nélkülözhetetlen annak érdekében, hogy a bioetikai problémák szabályozásának egy megfelelő módszeréhez jussunk közelebb.

A kapcsolatok szerepe a fiatalok prevenciójában

Kovács Anna Eszter

Új Nemzedék Központ

kovacs.anna.eszter@gmail.com

Az előadás, valamint tanulmány a fiatalok prevencióját a kapcsolatok nézőpontjából közelítené meg: a társas kapcsolatok, valamint a szakmai kapcsolatok prevencióban betöltött szerepét egyaránt tárgyalná.

Az értekezés egyrészt azt a kérdést járja körül, hogy milyen szerepe lehet a társas kapcsolatoknak a fiatalok prevenciójában, másrészt melyek a fiatalkorúakat érintő prevenció szereplői, s mely szereplők bevonására, valamint milyen típusú együttműködésekre lenne szükség a hatékonyság fejlesztése érdekében.

Jelen esetben a prevenció tárgyalása elsősorban, de nem kizárólagosan a fiatalkori bűnelkövetés megelőzésére fókuszálna.

A gondolatmenet abból a hipotézisből indul ki, hogy, a társas kapcsolatok, a közösség szerepe meghatározó prevenciós potenciált jelenthet, amely szakmapolitikai döntések segítségével kiaknázhatóvá válhat. Továbbá a szakemberek, szakterületek közötti együttműködések fontos prevenciós potenciált, jelentős támogató erőforrását jelentenének rendszerszinten, a prevenció minden szintjén (az elsődleges, másodlagos és a harmadlagos prevencióban is).

Nem új keletű gondolat a kortárs kapcsolatok hatásának vizsgálata a fiatalkori devianciák kapcsán, azonban fontos szakmai diskurzust jelent a kortársak és a közösség megtartó erejének, annak rendszerszintű, vagyis szociálpolitikai kiaknázásának kérdése a prevenció vonatkozásban.

A prevenció területén a szakmai együttműködések kérdése szintén fontos és nélkülözhetetlen része a szakmai diskurzusnak.

Az előadás egyaránt érinti a szociálpolitikát – a jelenleg alkalmazott, „hivatalos” prevenciós megoldási formák áttekintése tekintetében; a társas kapcsolatok támogató erejének hangsúlyozása révén pedig részben a szociálpszichológia, valamint a mentálhigiéné területét is. Ilyen értelemben az előadás és a készülő tanulmány interdiszciplináris szemléletű.

Fogyasztás és a társadalom nagycsoportjai

Kozák Ákos

Budapesti Gazdasági Főiskola

Dr.Kozak.Akos@kvifk.bgf.hu

A szociológia hagyományos megközelítései, mint a strukturalista-funkcionalista vagy a konfliktuselméleti iskolái bár folyamatosan keresik a társadalom rétegződésének „megoldó-képletét”, de egyik sem tagadja, hogy a csoport-hovatartozás ismert kötőerői meggyengültek. A társadalmi nagycsoportokhoz vagy akár rétegekhez való tartozás önmagában nem magyarázza a csoport tagjainak magatartását, a korábbi osztályidentitás ma már nem olyan mértékben és módon determinálja az egyén fogyasztását, mint az osztálystruktúra klasszikus korszakában.

Ma már(talán) nem kérdéses a társadalomkutatóknak, hogy a fogyasztás bír –e olyan és akkora társadalomszervező erővel, ami egyben az új identitások és az osztályok – rétegek közötti differenciátor szerep betöltését jelenti. A kérdés mindenképpen érvényes, hiszen a modern társadalmakban, a mobilitás és a globalitás terében meg kell találnunk azokat a kontúrokat, amelyek a társadalom tagjainak (fogyasztóinak) elkülönülésében kirajzolódnak.

A fogyasztás és a stratifikációs vizsgálatok összekapcsolódása nem csak a fogyasztásszociológia kialakulásában manifesztálódott, hanem az is mutatja az egymásrataltságot, hogy a fogyasztás rétegződés funkcióját alapvetően a stratifikációs méréseken keresztül érthetjük meg.

A marketing és a szociológia kevésbé toposzaiban, mint inkább a megközelítés jellegében eltérő. A marketinggel foglalkozó szakemberek a fogyasztást a modern társadalmak leírásában paradigmaticus, amíg a szociológusok parametrikus jellemzőkkel ruházzák fel.

2014-ben GfK Piackutató Intézet kezdeményezésére és a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Központjával való együttműködésében olyan nagyszabású osztálystruktúra kutatásra került sor, amely már csak mintanagyságánál fogva is évtizedes lemaradást pótol a hazai tudományos élet számára. Tanulmányom a kutatási program fogyasztással összefüggő eredményeinek összegzését célozza azzal a szándékkal, hogy a deskriptív bemutatáson túlmenően új kérdéseket fogalmazzak meg a rétegződés és a fogyasztás kapcsolatában.

Szervezetfejlesztés irányai a stratégia és a működési környezet függvényében

Kozák Tamás

Budapesti Gazdasági Főiskola

kozak.tamas@kvifk.bgf.hu

A vállalatok életében alapvetően kettő szervezetfejlesztési filozófia határozza meg a hierarchiára, a rendszerekre, folyamatokra és a menedzsmentre vonatkozó fejlesztési elképzeléseket: az integrációs törekvések, illetve differenciálás igénye. Természetesen ezek sohasem tisztán érvényesülnek, a legtöbb esetben vagy a kontrol erősítésének (így az integrációnak), vagy az alkalmazkodási kényszernek (differenciálásnak) van dominanciája.

Tanulmányomban egyrészt azt vizsgálom, hogy a vállalati stratégia, a működési környezet hogyan határozza meg e szervezetfejlesztési filozófiák érvényesülését, másrészt például a vállalkozás életciklusa, kultúrája, mérete, profilja, partnerkapcsolata vagy az ellátási láncban betöltött szerepe egy-egy vizsgált esetben a központosítás irányába hat vagy nagyobb önállóság biztosítását indokolja. Ezeknek az elemzéseknek az alapján olyan diagnózisokat fogalmazok meg, amelyek alapján javaslatot teszek az optimális szervezeti struktúrára, valamint a felelősség és hatáskörök meghatározására. Az elemzésre és bemutatásra kerülő szervezetfejlesztési módszer éppúgy alkalmazható az üzleti életben, mind az oktatásban.

Időszerű paradigmák sportvállalatok gazdálkodástani elemzéséhez Kelet-Közép-Európában

Kozma Miklós

Budapesti Corvinus Egyetem

miklos.kozma@uni-corvinus.hu

A hivatásos sport gazdasági társaságként működő vállalatának gazdálkodástani elemzésekor többféle paradigma relevanciája merülhet fel. Ennek oka a vállalatok környezetének összetettsége, az érintettek elvárásainak ellentmondásossága, illetve a belső működési folyamataikkal kapcsolatos történeti gyökerű beidegződések. Miközben formálisan a piacgazdaság keretei között működnek e sportvállalatok, az állam szerepvállalása a piacokon jelentős, csakúgy, mint a tevékenységük társadalmi beágyazottsága. Emellett a finanszírozási hiányok látszólagos megoldásaként elterjedt az egyszemélyi magántulajdon dominanciája, illetve ahol a klubok társadalmi tulajdonban maradtak, de facto mégis egy-egy magánszemély tulajdonosként való szerepvállalásának alárendelve működnek. Mindeközben a papíron e vállalatok létének értelmét jelentő szurkolók kiszolgálása erős kompromisszumok által terhelt, a szurkolói részvétel a döntéshozatalban pedig nem jellemző. Kérdéses továbbá a bevételek jelentős részét adó szponzorok, illetve az ehhez hasonló szerepkörökben fellépő vállalati támogatók szerepe, motivációi. Mindettől részben függetlenül a hivatásos sport vállalatai egyre nagyobb mértékű nemzetközi integráltságban működnek, mind az értékesítés terén, mind a tevékenység erőforrásait jelentő hivatásos sportolók átigazolásaiban. A helyzet tisztázatlanságát tükrözi a hivatásos sport mind több területén elharapódzó fogadási botrányok, az eredmények illegális befolyásolásának jelensége is. Jogosan merül tehát fel a kérdés, hogy üzleti motivációjú vállalként, politikai érdekérvényesítő szervként, civil önszerveződésként, egyéni vállalkozók önkifejezésének jogi kereteként vagy bármely további értelmezés tárgyaként értelmezendők-e ezek a szervezetek a gazdálkodástani elemzés során. Ennek jelentősége abban áll, hogy a mainstream gazdálkodástani elméletek relevanciája milyen mértékű e sportvállalatok elemzésekor, avagy speciális elemzési modellek, gazdálkodástani elméleti változatok felállítása szükséges. A szerző az elmúlt húsz év kutatásainak tapasztalatai alapján szintetizálja a paradigmatis megközelítések lehetséges hangsúlyait a hivatásos sport kelet-közép-európai kontextusában.

Az orosz elszámolási rendszer

Kriskó Andrea

Széchenyi István Egyetem Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola

szemja@gmail.com

Az orosz-ukrán válság következtében kialakult feszült politikai helyzet oda vezetett, hogy az Európai Unió befagyasztotta egyes orosz politikai vezetők számláit. Válaszul Oroszország saját fizetési rendszert létrehozásának tervével állt elő. Szilárd elhatározása, hogy a ma működő SWIFT-rendszer kiváltásával, s kizárólag az új rendszerre támaszkodva bonyolítja le a jövőben belföldi fizetéseit. Annak érdekében, hogy e lépés jelentőségét megítélhessük, áttekintem az orosz elszámolásforgalmi rendszer mai felépítését, alapvető struktúráját. Szólok az Oroszország területén működő kártyatársaságokról, a posta elszámolásforgalmi szerepéről, Bank of Russia által működtetett klíringrendszerekről.

Az orosz bankrendszer és központi bank bemutatás után felvázolom az elmúlt évek során tett lépéseket, melyek a fizetési rendszer fejlesztését célozták. Sorra veszem a 2013-as év vívmányait az elszámolásforgalom területén, és áttekintem az új rendszer megvalósításának első lépéseit. Röviden szólok a négy kereskedés-szervezőről, s a Moszkvai Tőzsde termékpalettáján megjelenő új, 2013-ban bevezetett ügyletekről.

Az új fizetési rendszer bevezetése számos kihívást tartogat Oroszország számára, próbálom ezeket is körvonalazni tanulmányomban. Keresem a választ arra, hogy megvalósíthat-e egy ország fizetési rendszerének elszeparálása a világ pénzforgalmától. Milyen hátrányt vagy előnyt jelent a saját nemzeti fizetési rendszer az orosz gazdaság és polgárok számára?

Társadalmi célú kommunikáció a rendészetben

A 112-es Egységes Európai Segélyhívószámmal kapcsolatos kampányok külföldön és itthon

Krisko Edina

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

krisko.edina@uni-nke.hu

Az Eurobarometer 2013-as adatai szerint a magyar lakosság 32%-a tudja megnevezni a 112-t mint az Európai Unió tagországaiban egységesen hívható sürgősségi segélyhívó számot. Ez az arány azok körében, akik a megkérdezést megelőző egy évben utaztak valamely uniós tagországba 41%. A hívószám ismertségének növelése terén van tehát még tennivaló. A lakossági tájékoztatás azonban nem állhat meg a hívószám köztudatban való elültetésénél (tájékoztató kampányok szintje), mert az eddigi tapasztalatok azt mutatják a központ(ok)ba befutó hívások mintegy 70%-a nem tényleges sürgősségi hívás. Változtatni szükséges tehát az állampolgári hozzáálláson, amely azt eredményezi, hogy a segélyhívások közel háromnegyede tudatlanságból, illetve rosszindulatból eredően nem a megfelelő hívószámokra fut be (magatartás megváltoztatására irányuló kampányok egy magasabb szintje).

Tanulmányomban annak jártam utána, milyen eddigi erőfeszítések folytak az Egységes Európai Segélyhívó (ESR-112) népszerűsítésére, köztudatban való meggyökereztetésére. A segélyhívószámok történetének rövid, vázlatos áttekintése után bemutatom az európai 112 megszületését, s kiépülésének legfontosabb hazai állomásait. A 112 elmúlt években folytatott kampányait alapul véve leírom a 112 jövőbeni kommunikációjának (történeti, s arculati) kontextusát.

Végezetül pedig bemutatok néhány külföldi, valamilyen segélyhívószámhoz kapcsolódó kampányt, amelyek kiindulási alapot adhatnak a hazai hatósági kommunikáció megtervezéséhez. Az eseménymarketingről az Európai 112 Nap kapcsán ejtek szót, bemutatva néhány közép-kelet-európai ország (Lengyelország, Románia, Horvátország) 112 napi programkínálatát.

A felsőoktatás hallgatói – a fogyatékossgal élő hallgatók felsőfokú tanulmányai

Laki Ildikó

Szegedi Tudományegyetem JGYPK, MTA TK Szociológiai Intézet

b.laki.ildiko@gmail.com

Előadásom a legfrissebb fogyatékossgal élő hallgatói adatokra épül, azzal a céllal, hogy tíz éves időintervallumban bemutassa a hazai felsőoktatásban jelenlévő fogyatékossgal élő hallgatók képzésben és oktatásban megjelenő sajátosságait. Évek óta figyelemmel kísérem az érintett csoport társadalmi-oktatási helyzetét. A fogyatékossgal élő hallgatók eltérő és egyre nagyobb számban és vannak jelen a hazai felsőoktatás falai között. A fogyatékossgal típusa jelentősen befolyásolja képzési lehetőségeiket, illetve ezt követően a munkaerő-piaci jelenlétüket. Ez utóbbi csak igen nehezen követhető módon. Az oktatás egyértelműen az integrációt, a társadalmi beilleszkedést segíti, azonban azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy éppen a fogyatékossgal jelenléte az, ami ki is rekesztheti a csoportot az oktatás magasabb szintjeiről (pluszpontszám, speciális feltételek a felvételihez).

A témái bemutatása egy általános hazai áttekintéssel kezdődik, jogi- és gazdasági szabályozások figyelembe vétele mellett. Az előadás második egységében az Oktatási Minisztériumtól megvásárolt adatok ismertetésére, illetve az adatokból látható összefüggések értékelésére kerül sor; életkori, nemi és egyéb alapmutatók segítségével. S végül az előadás zárásaként a fogyatékossgal élő társadalmi csoport és az egyetemek közös kapcsolódási pontjainak sajátosságaira, a hazai és nemzetközi oktatási joggyakorlatok mindennapi formáira helyezem a hangsúlyt. A kérdés mindvégig az, vajon milyen változásokat láthatunk az elmúlt 10 évben a fogyatékossgal élő hallgatók életterében, oktatási életkörülményeiben.

Az új lendület. Állampolgári-hazafias nevelés Oroszországban

Mácsai Boglárka

Pécsi Tudományegyetem Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék

boglarka.macsai@gmail.com

A hazafias nevelés olyan sajátos pedagógiai módszernek számít Oroszországban, amely a változó politikai kontextusokhoz és érdekekhez alkalmazkodva képes volt újra és újra megújulni a 20. század folyamán. A 90-es évek visszaesése után 2000-ben ismét szervezett kereteket és állami támogatást kapott, hogy megerősítse a felnövekvő generációk hazafias magatartásmintáit, és kiegészítse azokat egy sajátos állampolgári értékrenddel is. Több szinten beépítették mind a délelőtti mind a délutáni iskolai foglalkozásokba, elsődleges közvetítő közege pedig a történelem és a helytörténet, főként a II. világháború, vagy ahogyan Oroszországban nevezik, a Nagy Honvédő Háború emlékezete és hőskultusza lett.

Előadásom célja, hogy az „Oroszországi Föderáció állampolgárainak hazafias nevelése” című állami program három ötéves terve (2001-2005, 2006-2010 és 2011-2015) és a hozzá kapcsolódó pedagógiai módszertani publikációk elemzésén keresztül definiáljam a hazafiasság és a jó állampolgárság azon oroszországi fogalmait, melyet a politikai elit igyekszik kommunikálni az állampolgári-hazafias nevelés programján keresztül a fiatalok felé. Először a programot mutatom be röviden, majd bővebben kitérek annak két fő aspektusára: a Nagy Honvédő Háború és az internacionalizmus eszméjének szerepére, végül pedig mindezek fényében definiálom az oroszországi hazafiasság politikai fogalmát.

A multikulturalizmus történeti alapjai a Temesi Bánságban

Marjanucz László

SZTE BTK Új- és Legújabbkori Magyar Történeti Tanszék

marjan@hist.u-szeged.hu

Referátumom a tanulmányomra épül. A Temesi Bánság azon időszakával (18. század) foglalkozik, amikor a térséget visszafoglalták a töröktől, és az állami modernizáció a lokális autonómia tagadása valamint az adminisztratív – területi sokféleség elve között lavírozott. A császár, mint a terület birtokosa, saját szempontjai szerint akarta újra benépesíteni a jórészt lakatlan régiót. A népességpótlás fő szabálya, hogy az nem mehet az Örökös Tartományok (Ausztria) rovására. Kameralista fölfogásának megfelelően külső források bekapcsolásával oldotta meg a Bánság betelepítését: Európa különböző nációinak tagjait verbuválta pionír munkára, illetve tudomásul vette a Török Birodalomból való folyamatos beszivárgást. A multikulturalizmus történeti alapjai közül ez az államgazdászati nézet a legfontosabb tényező. Növelte a kulturális vallási sokszínűséget az osztrák haderő fizikai jelenléte, és a határőrvidék kialakítása. Előbbi Európa etnikai szempontból legtarkább összetételű ezredeinek állomásoztatását, a kiszolgált, rokkant és kilépett katonák helyi veterán birtokra telepedését, utóbbi az óhitű népek (szerb, román) katonai rendbe szervezését, egzisztenciális, vallási-kulturális megmaradásuk kollektív kereteinek kialakítását jelentette.

Bécs bár központi rendelkezéseknek vetette alá a régió igazgatását, mégis a helyi közösségek szabadságát növelte a nemzetsemleges újíto állami szándék. Segített a saját gazdasági létalap megteremtésében, nem avatkozott be a községek társadalmi, közösségi igazgatásába, államépítő körülménynek tekintve a soknyelvű valóságot, amely maga a legfőbb regionális éltető erő. Három intézmény működése igazolja ezt a gyakorlatot: a Temesvári Tartományi Adminisztráció, a vallási ügyek kezelése, és kolonizáció szabályozása. Az első a Birodalom egységes irányítási elvét alkalmazta helyi szinten, természetes adottsággá téve a többajkú népesség együttélését, az európai elvek átültetésével pedig ezt a koegzisztenciát az állampolgári hasznosság keretébe helyezte.

A vallási ügyek kezelése nem történt egyformán, mert a katolikus vallást hivatalosan is preferálták az európai bevándorlás előmozdítása céljából, de a görögkeleti egyház privilégium alapján működött saját belső rendje és népességirányító funkciója szerint.

A térség gyarmatosítása végig húzódott az egész századon, elvei nem etnikai, hanem hasznossági alapon nyugodtak végig. A multikulturalizmus történeti háttérében hozódó legfontosabb hivatalos szabály, hogy a Bánságba mindenki jöhetett, akinek fölkészültsége, képessége, a jövőbeni teljesítményt szavatolhatta.

Pénzügyi attitűdök vizsgálata alkalmazottak és vállalkozók körében

Mészáros Aranka

Szent István Egyetem Gödöllő TTI

meszaros.aranka@gtk.szie.hu

A pénzügyi attitűdök vizsgálatának témájában született eddigi szakirodalmakban a kutatók általában csak egy (ritkán két) attitűd összetevőt vizsgáltak. Ez alól eddig az egyetlen kivétel az 1997-es Tang tanulmány, ahol egyszerre mérték a mind a hármat, igaz eltérő hangsúllyal. Az eddigi kutatásokban a legnagyobb hangsúly az érzelmi komponensen volt (jószág, gonoszság megkülönböztetése), kisebb súly volt a kognitív (pénzhez való hozzáállás, vélemény) és a viselkedési (költségvetés) komponenseken.

Kutásunknak kettős célja volt: egyrészt egy olyan mérőeszköz kipróbálása, amellyel a pénzügyi attitűdök mindhárom komponensét (kognitív, affektív, viselkedési) tetten lehet érni, másrészt az egyes komponenseken belül olyan mérhető dimenziókat kialakítani, melyekkel különbséget lehet tenni a vállalkozók és alkalmazottak pénzügyi hozzáállásában.

Eredményeink 172 kitöltött kérdőív alapján: a két vizsgált csoport között *a legnagyobb eltérés a kontrollosság dimenzióban volt: a vállalkozók inkább belső kontrollosak, míg az alkalmazottak inkább külső kontrollosak voltak.* Az előzetes várakozásnak megfelelően a vállalkozók egyértelműen elégedettebbek pénzügyeikkel, mint az alkalmazottak. A megtakarítás és a kockázatvállalás dimenzió a fentieknél már jóval árnyaltabb képet mutatott. A pénz megtartása dimenzióban *az alkalmazottakra jellemző volt a költekezés, a vállalkozókra nem, viszont mindkét csoport magas pontszámot szerzett a megtakarítás pólusban.* A kockázatvállalási dimenzióban hasonló a helyzet: *míg a vállalkozók kockázatvállalóak és az alkalmazottak nem, addig mindkét csoport biztonságra törekvő.*

Elgondolkodtató, hogy az újítás és a hagyományos utak követése, azaz a nyitottság dimenzióban szinte semmi különbséget nem tapasztaltunk a vizsgált kategóriák között (az eltérések 0,1-en belüliek). A válaszadók egyik pólust sem érezték igazán közel magukhoz, ennek magyarázata még további vizsgálatokat igényelhet.

Ezen vizsgálat úttörő vállalkozás volt Magyarországon, a jövőben több állítással és nagyobb vizsgálati mintával megismételjük a kutatást, hogy egy validált pénzügyi attitűd kérdőívet alakíthassunk ki.

ON-LINE tananyag alkalmazása az értékelemzés oktatásánál

Nádasdi Ferenc

Dunaújvárosi Főiskola

nadasdi.ferenc@gmail.com

Totth Gedeon, Zaráandné Vámosi Kornélia

Budapesti Gazdasági Főiskola

totth.gedeon@kkk.bgf.hu, vamosinelly@gmail.com

Az értékelemzéssel kapcsolatos ismereteket közel negyedszázada oktatják a Dunaújvárosi Főiskolán. Az oktatás kezdetén is rendelkezésre állt modern tananyag, amely megfelelt az Oktatási Minisztérium és a Pénzügyminisztérium által kidolgozott irányelveknek. A dereguláció során (1990-es évek) megszűnt az értékelemzés állami felügyelete, és létrejött a Magyar Értékelemzők Társasága (MÉT). Az értékelemzés oktatása során több olyan probléma is felvetődött, amelyet a korábbi rendszer keretein belül nem tudtunk megoldani. Például a levelező hallgatók körében is felmerült az AVS (Associated Value Specialist = értéktervező teamtag) minősítés iránti igény, de a kontaktórák száma nem tette lehetővé a SAVE International (SAVE: Society of American Value Engineers = Amerikai Értékelemzők Nemzetközi Társasága) által előírt feltételek biztosítását. Úgy ítéltük meg, hogy az oktatás hatékonyságát növelni lehet ON-LINE módszerek alkalmazásával. 2013-ban a Dunaújvárosi Főiskola az Európai Unió és a Magyar Kormány támogatásával lehetőség nyílt több tantárgyhoz ON-LINE tananyag elkészítésére. A fejlesztés keretében elkészült az értékelemzés ON-LINE tananyaga magyar nyelven és angol nyelven. Az ON-LINE tananyag angol nyelvű változatának tesztelése megtörtént a 2014/2015 tanév I. félévében egy 45 fős külföldi csoporttal. Az előadás tájékoztatást kíván adni az eddigi tapasztalatokról, és betekintést kíván nyújtani az ON-LINE tananyag felhasználásával kapcsolatos elképzeléseinkről.

Menni vagy maradni? A palesztin és izraeli migráció néhány kérdése az Európai Unió vonatkozásában

Nagy Milada

Budapesti Gazdasági Főiskola

nagymilada@apoztrof.hu

Az Európai Unió államaiban a 2015. januári, párizsi Charlie Hebdo-esetet követően egyre több szó esik a migrációs kihívásról. Számtalan tanulmány jelent meg a MENA-térségből (*Middle East and North Africa – Közel-Kelet és Észak-Afrika*) érkező bevándorlás jellegzetességeiről, a bevándorlás okozta társadalmi problémákról.

A tanulmányomban a nevezett térség egyik kevésbé ismertett szegmensét, a palesztinok és izraeliek az Európai Unióba irányuló be- és elvándorlásának okait veszem górcső alá.

Írásomban az Európai Unióba történő bevándorlás általános ismérveinek bemutatását az izraeli elvándorlás kérdése és a bevándorlási politika szemléltetése követi, majd pedig a palesztin migráció sajátos jegyeit elemzem.

Az izraeli–palesztin demográfiai helyzetből fakadó biztonsági kihívás – izraeli szempontból – lényeges „ellenszere” az ország speciális bevándorlási politikája és annak gyakorlata, amellyel Izrael igyekszik számbeli fölényben tartani országon belül a zsidó lakosságának arányát. Napjainkra ez a politika sem váltja valóra a hozzá fűzött reményeket. Ugyanakkor az Európai Unióban élő zsidó lakosság egy része az antiszemita megnyilvánulások hatására vándorol el, egy részük Izraelbe, más részük pedig a tengerentúlra.

A palesztin megszállt területek, Ciszjordánia és a Gázai övezet, migrációs szempontból különös képet mutatnak. A területekről való ki- és az oda bejutás izraeli engedélyhez kötött. Így az Európai Uniót a Mediterráneumból éppen e két nép részéről veszélyezteti a legkevésbé az illegális migráció okozta fenyegetés.

A vállalatok társadalmi felelősségvállalása és a Fenntartható Fejlődés

Németh Patrícia

Budapesti Gazdasági Főiskola KVIK

nemeth.patricia@kvifk.bgf.hu

A gazdaság, a társadalom és a környezet viszonya, a közöttük lévő kölcsönhatás rendkívül összetett. A környezet védelme, a természet károsításának, rombolásának megakadályozása az emberiség jövőjének kulcskérdése. A környezet védelmének a modern világban és különösen a fejlett országokban gazdasági súlyuk és fogyasztásuk szintje miatt piacgazdasági viszonyok között kell hatékonyan megvalósulnia. A környezetvédelem elmúlt 30 éves fejlődése jól tükrözi, hogy az emberiség felismerte, csökkentenie kell a nem megújuló erőforrások felhasználását és a káros anyagok környezetbe juttatását annak érdekében, hogy a gazdaságot és a környezetet fenntarthatóvá tegye, de nem hajlandó feláldozni kényelmes életmódját.

A környezeti minőség és a fenntarthatóság céljai csak akkor érhetők el, ha egyéni és vállalati szinten is lépéseket teszünk az „ügy” érdekében.

A téma napjainkban az érdeklődés középpontjában áll, hiszen a társadalmi felelősségvállalás a cégek számára versenyelőnyt jelenthet a termékekkel és szolgáltatásokkal teli piacokon. Fontos, hogy a cégek ne csak zöldítő marketingeszközként használják a CSR-t (Corporate Social Responsibility) – hanem tényleges elköteleződést vállaljanak a fenntartható fejlődés iránt, gazdasági, környezeti és társadalmi aspektusból.

Kutatásomban azt vizsgálom, milyen szinten teljesítenek a magyarországi vállalatok a társadalmi felelősségvállalás területén, milyen eredményeket tudnak felmutatni, s mi lehet a magyarországi jövőkép, illetve merre és hogyan szükséges továbblépni.

A családtagok szerepe a kormányzó-kultusz alakulásában, a Horthy-korszakban

Olasz Lajos

Szegedi Tudományegyetem JGYPK

olasz@jgypk.u-szeged.hu

A két világháború között kiépülő kormányzó-kultusz az elvesztett háború, az ország területi szétdarabolása és a belső társadalmi feszültségek kiéleződésének időszakában meghatározó politikai szerepet játszott, a stabilitás érzését keltette, a megerősödés és a kibontakozás lehetőségével kecsegtetett. Az évek során a kultusz tartalma és formai megnyilvánulásai fokozatosan átalakultak, a vasakarátú, kemény kézzel rendet teremtő katona alakját az 1930-as évekre a békebeli uralkodó, a köztiszteletnek örvendő államférfi képe váltotta fel.

Ez az új beállítás lehetővé tette, sőt igényelte a családtagok bevonását az államfő-kultuszba. A család fokozottabb médiaszereplése közelebb hozta a kormányzót a társadalom tagjaihoz, erősítette az összetartozás-tudatot. A kormányzó felesége, a mindig szerényen és visszafogottan viselkedő Horthy Miklósné főként jótékonyági akciók kapcsán jelent meg a nyilvánosság előtt. Személyével a nehéz időkben is kitartó feleség és anya szerepét példázta. A kormányzó idősebb fiát, Horthy Istvánt a parlament kormányzóhelyettesé választotta. A felkészültségéről, szorgalmáról, felelősségtudatáról szóló híradások egyértelműen azt az üzenetet hordozták, hogy az ország vezetése a legmegfelelőbb emberek kezében van, akik biztosítani tudják az ország jövőjét. A kormányzóhelyettes 1942 nyarán, a keleti fronton repülőbalesetben életét vesztette, alakja azonban, mint háborús hős továbbra is jelen volt a médiában, és a szolidaritás, a háborús terhek közös viselésének szimbólumaként szolgált. Egyre fontosabb szerepet kapott a felesége, Edelsheim-Gyulai Ilona is, akit férje életében, mint széleskörű, nyitott felfogású, önálló, modern nőként mutattak be, férje halálát követően pedig veszteségét méltósággal viselő, feladatait példamutatóan ellátó, másokon segíteni igyekvő asszonyként jelent meg a médiában.

Az államfő, vagy más kiemelkedő politikai vezető körül kialakuló kultusz, különösen egy tradicionális, demokrácia-hiányos, gyenge civil szférával rendelkező társadalomban mindig is fontos politikai funkciót töltött be. A kormányzó köré épülő kultusz alakulásának vizsgálata számos adalékkal, tanulsággal szolgál más időszakok hasonló folyamatainak megismeréséhez, megértéséhez is.

Államfők elleni eljárások a nemzetközi bíróságok előtt – az államfői immunitás múltja, jelene, jövője

Papp Nikolett

Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

papp.nikolett@law.unideb.hu

A modern nemzetközi kapcsolatok története során a szuverének feletti hatalom hiánya volt a nemzetközi közjog egyik meghatározó jelensége. A XX. századot megelőzően az államfők abszolút immunitása magától értetődő volt.

Az egyén nemzetközi büntetőjogi felelőssége a nemzetközi jog XX. századi fejlődésének az eredménye. A Nürnbergi Törvényszék felállítását követően elfogadottá vált, hogy a nemzetközi közösség egészét sértő legsúlyosabb bűncselekményekért az abban részt vevő egyéneket büntetőjogi felelősség terheli. A nemzetközi bíróságok statútumaiban az is kifejezésre került, hogy a hivatalos minőség nem mentesíthet a felelősségre vonás alól.

A Nemzetközi Büntetőbíróság felállítása óta számos államfővel szemben kezdeményezett eljárást. 2009-ben a hivatalban lévő szudáni elnök, Omar Hassan Ahmad al-Bashír letartóztatását kezdeményezték, Elefántcsontparton a 2002 és 2010 között elkövetett erőszakos cselekmények tömeges előfordulása alapozta meg a háborús bűncselekmények és emberiség elleni bűncselekmények elkövetésének ICC általi vizsgálatát a volt elnökkel szemben. 2011. május 16-án Moammer Kadhafi líbiai vezető ellen adott ki elfogatóparancsot a bíróság. 2014 októberében Uhuru Kenyatta, Kenya elnöke jelent meg a Nemzetközi Büntetőbíróság előtt, emberiség elleni bűncselekmények elkövetésének vádjá miatt.

Az államfők nemzetközi jogi felelősségre vonása számos kérdést vet fel. A felelősség nemzetközi jogi alapja a „*felsőjog elve nem biztosít mentelmet*” nürnbergi alapelv, mely az egyik (politikai) indoka annak a ténynek is, hogy Magyarország bár nemzetközi jogi értelemben részese a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútumának, a magyar belső jogban nem került sor a Statútum kihirdetésére. Ez ugyanis szükségképpen annak kimondását jelentené, hogy a mentelmi joggal rendelkező állami vezetők mentelmi joga nem abszolút jellegű. Céлом, hogy a tanulmányban a nemzetközi bíróságok előtti eseteken keresztül választ adjak az államfők nemzetközi jogi immunitásával kapcsolatos aktuális kérdésekre.

A márkák megjelenésének kezdetei a filmművészetben, a szépirodalomban és a képzőművészetben, avagy a product placement sem új a nap alatt

Papp-Váry Árpád Ferenc

Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola Marketing Intézet

apappvary@bkf.hu

A márkák megjelenése a filmekben és tévéműsorokban egyre gyakoribb. Ezen marketingkommunikációs megoldásnak több neve is van: a médiatörvény termék megjelenítésnek nevezi, de korábban hívták termék elhelyezésnek, és az angol nyelvű product placement kifejezés is elfogadott rá.

Bizonyos szempontból azonban ezek a fogalmak félrevezetőek, hiszen nem no-name termékek, hanem márkák jelennek meg. Ezért helyesebb a márkamegjelenítés, avagy márka elhelyezés, angolul a brand placement. Sőt, mivel a márkák a szórakoztató tartalmakba, filmekbe, műsorokba épülnek be, a márkázott tartalom (branded content), illetve márkázott szórakoztatás (branded entertainment) is fontos kapcsolódó fogalom.

Ma már mindez nem lepi meg a fogyasztót: beülhetünk a hollywoodi mozifilmre egy zacskó popcornnal, bámulhatjuk a legújabb valóságshow-t a tévében, nézhetünk videoklipeket a YouTube-on, nyomogathatjuk a játékkonzolt nagy hévvel, valami közös lesz: nemcsak a szórakoztató tartalom, hanem hogy abban időről időre márkák is megjelennek. A legtöbb forrás szerint a márkák megjelenése, azaz a product placement az E.T.-vel kezdődött 1982-ben. Ebben a filmben ugyanis a kislány a Reese's Pieces csokoládé segítségével csalogatja a földönkívülit, és barátkozik össze vele.

Ahogy azonban jelen tanulmány sok példával szemlélteti majd, a márkák megjelenése a filmekben sokkal korábbra datálható. A Lumière-fivérek már 1896-ban egy olyan kétperces alkotással rukkoltak elő, melynek a fele product placement volt. A Défilé du 8e bataillon-ban egy felvonulást lehetett látni, amelyben egy árus úgy áll meg kiskocsijával, hogy a Sunlight szappan logója jól látszódjon. Kutatók azt is bebizonyították, hogy a jelenetre François-Henri Lavanchy-Clarke-tól, a Lever Brothers (a mai Unilever) képviselőjétől kaptak megbízást Lumière-ék.

Egy másik filmjük, a Washing Day in Switzerland pedig akár teljesen reklámnak is tekinthető: az elején egy nagy Sunlight feliratot látunk, majd két hölgyet, akik a Sunlight mosóport szórják a vízzel és ruhákkal teli dézsába. A „biztonság kedvéért” a képernyő bal és jobb oldalán még egy-egy Sunlight raklap is látható.

Ezek után talán nem is olyan meglepő, hogy már 1916-ban megjelent egy könyv Ernest A. Dench tollából Advertising by Motion Pictures, azaz Reklámozás mozgóképpel címmel. Ne feledjük, a klasszikus 30 másodperces reklám megjelenését csak 1941-re teszik!

De a product placement még a filmnél is régebbi műfaj, ahogy azt majd alátámasztja a tanulmány. Találunk példákat a szépirodalomban való megjelenésére: Alekszandr Szergejevics Puskin 1829-es Anyeginjében például a következőt olvashatjuk a Breguet óráról: „S ha jó breguet-je már jelez, Indul, ebéd-órája ez.” Vagy nem sokkal később: „Falun breguet-re mért tekintsz? A gyomrodnál jobb óra nincs.” (Áprily Lajos fordítása.) Édouard Manet 1881-82-ben készült A Folies-Bergère bárja című festménye pedig nem csak azért érdekes, mert a művész utolsó nagy alkotása, hanem mert egy márkajelzés többször is jól láthatóan jelenik meg rajta, felénk fordítva: ez a Bass sör és jellegzetes piros háromszöges logója. Példák sora hozható (ahogy a tanulmány meg is teszi majd), hogy a márkák a filmművészetben, a szépirodalomban és a képzőművészetben régóta velünk vannak, és minden bizonnyal velünk is maradnak.

Városfejlesztési tendenciák Szerbiában és Bulgáriában

Pintér Tibor

Széchenyi István Egyetem Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola

pintert@sze.hu

Az Európai Unió döntéshozatalában és fejlesztési politikájában a városhálózatok kiemelt helyzetben vannak, a városok és régiók együttes kezelése meghatározó szerepet tölt be. A már 28 tagállamot számláló közösségben más-más mintákat fedezhetünk föl a településszerkezeteket vizsgálva. Amennyiben az elemzésbe egy még nem EU-tagot, Szerbiát is bevonjuk, akkor még érdekesebb képet kaphatunk.

Szerbia városhálózatának fizikai megjelenésére, hierarchiájára, a városokat összekötő közlekedési hálózatokra nagy hatást gyakorolt a hagyományos balkáni fejlődéstörténeti örökség. Kiemelkedően fontosnak bizonyult az oszmán kulturális hatás a Szerbia déli részeit érintő területeken a városok arculatát vizsgálva, mindezeket túl pedig a fővárosok hatalmi megerősítése szintén jellemző vonása a Nyugat-Balkán országainak.

Jovan Cvijic kiemelkedő szociológiai munkájában – melyet 1922-ben jelentettek meg elsőként – a török-bizánci, valamint a patriarchális várostípusok közé sorolja a szűken értelmezett szerbiai városokat. Az első típusba főleg a Nistől délre és keletre elhelyezkedő, nehezen átlátható utcarendszerrel rendelkező középkori városok tartoznak, – ezeket a szerző után igazi balkáni típusnak is nevezhetjük – a másodikba pedig a belgrádi és vajdasági régióban elhelyezkedő, a modern, főleg kertvárosi múlttal rendelkező széles utcákkal rendelkező városok tartoznak.

A szerb városhálózatot azonban az alapján is megvizsgálhatjuk, hogy az EU-s települési hálózatba milyen módon lehet a későbbiekben integrálni. Ezt a nézőpontot alapul véve fontos kérdés annak feltárása, hogy mennyiben számít a települési rendszer policentrikusnak, kiegyensúlyozottnak.

Bulgária az Európai Unió gazdasági szempontból véve periférikus országa, amelynek térszerkezete is a válság jeleit mutatja. Az országnak egy igen meghatározó – az európai kontinensen ritkaságnak nem számító – kihívással kell szembesülnie, azzal hogy erőteljesen fogy a népessége, az egyre csökkenő számú lakosság pedig a nagyobb városokba, főleg a fővárosba, Szófiába összpontosul. Az ország további hat, százezer főnél nagyobb lélekszámú települése (Plovdiv, Várna, Burgasz, Rusze, Sztara Zagora, Pleven) szintén vonzza a vidékről kiáramló népességet, Szófia valódi ellenpólusa hosszabb távon azonban csak Várna, Burgasz és Plovdiv lehet.

A két délkelet-európai, balkáni állam települési statisztikái mára kiválóan elérhetővé, tudományosan feldolgozhatóvá váltak, ilyen módon lehetőségünk nyílik arra, hogy nagyobb időtávot átölelően, a társadalmi változások ütemére érzékenyen elemezzük a szóban forgó államok városfejlesztési trendjeit.

Gondolatok az utas elállásából fakadó kockázat (kár) viselésének kérdéséhez

Pusztahelyi Réka

Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi Tanszék

reka.pusztahelyi@gmail.com

Az utazási szerződésnek a 281/2008. (XI. 28.) Korm. rendeletbe (továbbiakban: Ur.) foglalt speciális szabályai alapvetően átszínezik a Ptk. (2013. évi V. törvény) alapján a megrendelőt (utast) megillető ún. objektív elállási jog gyakorlására vonatkozó szabályokat.

Amíg a megrendelő általános elállási joga gyakorlásakor a Ptk. 6:249.§-a alapján a vállalkozónak a vállalkozói díj arányos részét és a szerződés megszüntetéssel okozott kárt kell megtérítenie, addig az utasnak a Ur. 8. §-a alapján, a szerződésben kikötött bánatpénz-fizetési kötelezettsége keletkezik. A bánatpénz azonban nem a jogszabályon alapuló, hanem a szerződéssel kikötött elállás egyfajta ellenértéke, abszolút kárátalány. Így a vállalkozó ugyan nem köteles a bánatpénzre való jogosultsághoz a bekövetkezett kára mértékét bizonyítani, de egyben azt meghaladó kárát sem követelheti. Gyakran előfordult, hogy az utazás megkezdése előtti rövid időn belüli elállás esetére a részvételi díj 100%-ával egyező mértékű bánatpénz-fizetési kötelezettséget rögzített az utazásszervező (vállalkozó) a szerződési feltételek között, amely viszont sok esetben a tényleges kárát jelentős mértékben meghaladta – emelte ki az Európai Bizottság jelentésében (EC 1999 (SEC) 1800 Final). Van olyan szerződéses gyakorlat, amely egyes szolgáltatások (pl. menetrend szerinti légi járatokkal kombinált csomagok) esetében a bánatpénz helyett az utazásszervező által ténylegesen igazolt kár megfizetésére kötelező kikötést alkalmaz. Az útlemondási díjbiztosítás e kockázat(kár) jelentős részét a biztosítóra háríthatja át – de kizárólag a biztosítási eseményként meghatározott utazásképtelenség eseteiben.

A bánatpénz kikötése mellett elterjedt foglaló és kötbér alkalmazása is. Kérdésként merül fel viszont, hogy minden szerződés vonatkozásában általános jelleggel, vagy meghatározott érdekek védelme mentén kell-e megítélnünk e további biztosítékok érvénytelenségét. Az utas elállási joga nem fogyasztóvédelmi intézmény, a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződések részletes szabályairól szóló 45/2014 (II. 26.) Korm. r. hatálya sem terjed ki az utazási szerződésre. A szervezett utazási formákról szóló 90/314/EGK irányelv nem tesz különbséget az utas és a fogyasztó fogalma között, így az utas érdekei védelmét szolgáló szabályok nem csak a fogyasztókra vonatkoznak, míg a Ptk. az utazási szerződés alanyaként a megrendelőt nevesíti. Ellenben, ha az utas fogyasztó, akkor e szerződési kikötések tisztességtelensége különösen vizsgálandóvá válik.

A szociálpolitika helyzete Magyarországon

Rácz Zoltán

Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

racziroda@gmail.com

2011-ben jelent meg több szerző tollából az ún. Nemzeti Szociálpolitikai Koncepció. A dokumentum az alábbi főbb megállapításokat tette.

A szakemberek között széles körű konszenzus van abban, miszerint a következő évtized legfontosabb szociálpolitikai kihívásai az alábbiak:

1. A társadalmi összetartozás erősítése – a magyar társadalom túlzottan megosztott, széttöredezett az iskolázottság, foglalkoztatottság, fogyasztás és életmód szempontjából. Mindennek van egy erőteljes területi szegregáltsága és egyre erőteljesebb etnicizálódása is.

2. A nagyon kedvezőtlen népesedési folyamatok fékezése, visszafordítása – a családok megerősítésével, a gyermekvállalás feltételeinek javításával.

3. A szegénység csökkentése – Európai Unióss összevetésben a 27 tagország közül hazánk az összlakosság tekintetében a középmezőnyben, míg a gyerekszegénység esetében a legrosszabb harmadban található. Meghatározó okok: iskolai végzettség, munkaerőpiaci státusz, gyerekszám, etnikai státusz, települési hierarchiában elfoglalt hely. A szegények 40%-a olyan tartós és mély szegénységben él, ahová a szociálpolitikai eszközrendszer adekvát módon nem ér el.

4. A foglalkoztatottság, a munkaerő-piaci aktivitás növelése, különösen a leghátrányosabb helyzetű társadalmi csoportok számára – a szociális ellátások munkára ösztönzésének javításával (szoros együttműködésben a foglalkoztatáspolitikai és felnőttképzési intézményekkel), az atipikus munkavégzéshez rugalmasabban igazodó támogatórendszerrel.

5. Az időskori biztonság garantálása – a saját jogon megfelelő összegű nyugdíjra nem jogosult, valamint szociális körülményeik, egészségi állapotuk miatt gondoskodást igénylő emberek támogatása.

6. A megfelelő lakhatás biztosítása mindenki számára, beleértve az eladósodás, a hitel- vagy közüzemi díjhátralék miatti kilakoltatás megelőzését – különösen a lakás-vesztés megakadályozásával, a lakhatás támogatásával, adósságkezeléssel.

7. A szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások hozzáférhetővé tétele mindenki számára, a minőségi, rugalmas, emberközpontú és lakosságközeli szolgáltatások erősítésével.

8. A területi elkülönülés, szegregáció, gettósodás megfékezése.

9. A hátrányos megkülönböztetés, diszkrimináció kiküszöbölése, különösen a nők, a fogyatékkal élő személyek, a roma, illetve a más kisebbséghez tartozó emberek társadalmi integrációjának erősítése érdekében.

Az előadás azt tűzte ki céljául, hogy megvizsgálja, a koncepcióban írtak miként alakultak az utóbbi években Magyarországon.

A tabu társadalmunk kódrendszerének feketebáránya

Rajkó Andrea

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Szociológia és Kommunikáció Tanszék

fenya1@t-online.hu

Előadásom témája olyan objektum, folyamat, gondolat vizsgálata, amelynek definiálása, észlelése, funkciója legtöbbször ambivalens helyzetet teremt a mindennapi kommunikációban, és amelynek jelentősége lényeges az interkulturális kommunikációban: a tabu jelenléte, kialakulása, hatása és megdöntése a mai magyar társadalomban, közösségekben.

A tabu fogalom komplexitása, jelentésének dinamikussága alkalmassá teszi arra, hogy a mindennapi diskurzusunk állandó szereplője legyen, de – mivel nem említik nyíltan vagy fektetik le írásban a kommunikációs, nyelvi vagy cselekedetekre vonatkozó tabukat - gyakran olyan dolgokkal kapcsolatban használjuk, amelyre vonatkozó valós tiltást nem támaszt alá társadalmi vagy csoportkonszenzus, pl. szexualitás, politika, társadalmi traumák, kisebbségekkel kapcsolatos nézetek.

Az előadás felsorakoztat néhány olyan tabut, amely – bár zöld utat kapott látszólag a nyilvánosság felé, mégis különböző folyamatok miatt ez a törekvés megtörni látszik. Általánosságok, a megtörténés, a dolog létezésének legalizálása szintjén elindulhatott az ezekről való szabadabb gondolkodás, párbeszéd és azoknak a témáknak a közösségi szintű legalizálása, amelyek közmegegyezés szerint a hatalmi struktúrákból, hivatalos állami ideológiából következően elhallgatottak voltak, és amelyek sokszor a családon belül sem kerülhettek megbeszélésre. Ezek a határmódosítások nem biztosítottak és nem biztosítanak ma sem teljes játékteret a nyilvános diskurzushoz.

A válaszok megtalálásában segítségül egy saját kutatást is ismertetnék, amely azt vizsgálja, hogy a kialakult vagy meglévő tabuk megítélésében, értelmezésében és használatában a szóban meghatározott tabunak – vagy épp nem tabunak definiált társadalmi jelenségnek, - mint pl. az erőszak ábrázolásának – dekódolása megváltozik e és hogyan azáltal, hogy műalkotások segítségével vizualizáljuk. A művészek és alkotásaik ugyanis nemcsak arra hívhatják fel a figyelmet, illetve adhatnak választ, hogy melyek az adott társadalom tabui, hanem általuk előmozdítható a tabu alatt álló témák nyilvános tárgyalása, megkönnyíthetik az elhalt diskurzusok folytatását (pl. idegengyűlölet, erőszak, társadalmi traumák és problémák), értelmezhetővé teszik az előítéletes magatartásformák kialakulásának és létezésük okait.

A beszámíthatóság fogalmának pszichopatológiai és normatív megközelítése Európa büntetőjogi szabályozásában. A joggyakorlat problémái avagy büntethető-e a pszichopata? Kényszergyógykezelés

Rottler Violetta

Pázmány Péter Katolikus Egyetem JÁDI

dr.rottlervioletta@freemail.hu

A beszámíthatóság a jog, a pszichiátria, a pszichológia, és a filozófia alapkérdéseit magában foglalja, ide tartozik a bűnösség, a normális-abnormális cselekmény lélektana, valamint a szabad akarat kérdésköre. Ha az ember jogi és erkölcsi modelljét összevetjük, akkor azt tapasztaljuk, hogy a jogi modell gyengébb a morálisnál, mert az erkölcsi túl sokat vár el az átlagembertől. A jogi modell pedig csak a legextrémebb magatartásokat pőnalizálja.

A felnőttkorúak büntetőjogi beszámíthatóságának meghatározásánál háromféle megoldás lehetséges: pszichopatológiai-, normatív-megközelítés, valamint ezek kombinációja. A pszichopatológiai karakter definiálása országonként eltérő. Egyes büntető kódexek az elmebeli rendellenességek katalógusát tartalmazzák, mások exemplifikatív párat neveznek meg. Ezzel szemben néhány ország azt a megoldást választotta, hogy a felismerési-akarati képesség kizárásával összefüggésben lévő elmebeli rendellenességet értékeli büntetőjogilag. Ez már csaknem tisztán normatív jellegű szabályozás. A fiatal elkövetők beszámíthatóságára vonatkozóan négyféle jogtechnikai megoldás ismeretes Európában az életkorhoz kötően.

David Abrahamsen a kriminális magatartás tényezőinek magyarázatára kialakított egy pszichológiai-szociológiai képletet, ebben a pszichés betegeknél az „R-tényező”, a kísértéssel szembeni ellenállás hiányzik, ezért nem beszámíthatók. A korlátozott beszámíthatóság relatíve új jogtechnikai fogalom, és a kezdetektől viták övezték a jogtudósok körében.

A személyiségzavar egyik fajtája a pszichopátia, a legnehezebben megítélhető elmebeli rendellenesség. Csak patológikus vonások mellett alapozhat meg büntetlenséget.(Olyan kóros elmeállapotot, amely a büntethetőséget kizárja. 3/1998. BJE)

Magyarországon a kényszergyógykezelés egy büntetőjogi intézkedés, ami akkor rendelhető el, ha négy konjunktív feltétele megvalósul. Célja a társadalom védelme, a kóros elmeállapotú elkövetők kezelése. A szlovák büntetőjogban lehetséges, hogy a korlátozott beszámítási képességű elkövetővel szemben a kényszergyógykezelést büntetés mellett szabják ki mellékbüntetésként.

Szükség lenne olyan pszichiátriai intézmények létrehozására, ahol hosszú távon – akár élethosszig – kezelhetők lennének a betegek. Ezek kialakítása folyamatban van hazánkban.

A felhőalapú számítástechnika elterjedésének empirikus vizsgálata a magyar vállalkozások körében

Sasvári Péter

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Gazdálkodástani Intézet

sasvari.peter@uni-miskolc.hu

A felhőalapú számítástechnika (cloud computing) a technikai fejlődés új üzleti modell megjelenését és elterjedését teszi lehetővé az infokommunikációs – tehát az informatikát és a távközlést egyaránt magába foglaló– piacon, amely versenyezni kezdett az addig megszokott, hagyományos informatikával. Az informatikai felhő szolgáltatás nyújtását jelenti valamilyen távoli helyről (a „felhőből”, olyan helyről, amit a felhasználó esetleg nem is ismer, nem tudja, hol van). A felhasználó nem szoftvert vásárol, hanem szolgáltatást, ami számos előnnyel jár. A vállalkozások növekedésének beindításához szükséges innovációs képességet sokan a felhőalapú számítástechnikában keresik. A tanulmányban ismertetésre kerül a felhőalapú számítástechnikában rejlő gazdasági lehetőségek bemutatása, valamint az új technika használatának sajátosságai a magyar vállalkozások körében. A magyar vállalkozások többsége hallott a felhőről, és egy részük pedig tisztában van a felhő alapkoncepciójával, de az alkalmazással szemben főként az adatbiztonsági kételyek, valamint az alkalmazottak képzettségének hiánya áll. A felhő használatának esélyét főként a könnyebb használatú alkalmazás megteremtése segítené elő és az alkalmazottaknak nyújtott képzés és tanácsadás is pozitívan befolyásolná. A magyar mikrovállalkozások és nagyvállalatok szerint a gyorsabb információáramlás és a távoli hozzáférés a legfontosabb előny a felhőalapú számítástechnika használatnak. Érdekes, hogy a kisvállalkozásoknál a legfontosabb előnyt a rendszerösszeomlás esetén a könnyebb helyreállíthatóság és a magas szintű mobilitás jelenti. A magyar középvállalkozások a felhő használatából származó legnagyobb előnyt a távoli hozzáférésben és a nagyobb adatbiztonságban találták meg a kérdőíves kutatásom alapján.

A magyar bankrendszer CAMELS típusú elemzése

Szemán Judit

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar

pzszeaman@uni-miskolc.hu

Az európai bankrendszer stabilitása, sérülékenysége a 2008-as válság kirobbanása óta a szakemberek figyelmének középpontjába került. A szabályrendszer változtatása a stabilitás növekedését irányozza elő. A legnagyobb európai bankokat rendszeresen egységes eljárással vizsgálja meg a felügyelet és szükség esetén pótlólagos tőkebevonást ír elő számukra.

Dolgozatomban arra vállalkoztam, hogy a magyar bankrendszer stabilitását, stabilitásának változását vizsgáljam meg a CAMELS módszer segítségével. A módszer az USA-ban került kifejlesztésre, de a világon számos bankfelügyelet alkalmazza a bankok minősítésére. A mozaikszó a hat vizsgálati szempont kezdőbetűiből adódik, amelyek a következők: Capital Adequacy (tőkemegfelelés), Asset Quality (az eszközök minősége), Management Efficiency (a menedzsment színvonala), Earnings (jövedelmezőség), Liquidity (likviditás) és Sensitivity to Market Risk (a piaci kockázatra való érzékenység).

Az értékelési eljárás alapját különböző mutatószámok képezik, amelyek értékei alapján látható az adott bank teljesítménye, a teljesítmény változása. Az adatok a bankok mérlegbeszámolóiból származnak.

Az adatokat 2007 és 2013 között vizsgálom. Arra keresem a választ, hogy a válság időszaka alatt a magyar bankrendszerben milyen változások történtek a fenti szempontok alapján. Különös hangsúlyt kap a tőkemegfelelési mutató, mivel ennek kiemelt jelentősége van az ország makroprudenciális értékelésében.

Sajnos a rendelkezésre álló pénzügyi beszámoló adatok nem teszik lehetővé, hogy az egyes kockázatokat a legteljesebb mélységig megvizsgáljuk, ezért az eredmények csak korlátozottan alkalmasabb mélyebb összefüggések levonására. A célt egy általános kockázati körkép bemutatása, ami elsősorban a fő folyamatokra koncentrál és a fenti időszakban bekövetkezett változások bemutatására törekszik.

A dolgozatom elsősorban azon elemzők számára lehet hasznos, akik a magyar gazdaság válságra adott válaszaival és azok sikerességével foglalkoznak, hiszen a bankrendszer működése, a pénzügyi szolgáltatások színvonala és rendelkezésre állása az egyik legalapvetőbb versenytényező.

A szervezeten belüli információterjedés modellezése a szervezeti human-network felhasználásával

Szilágyi Győző

Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola

szilagyi@strategiakutatas.hu

Egy szervezet sokkal inkább hasonlít egy élő organizmusra, mint egy gépre. A szervezet tagjai emberek, akik a munkavégzés során folyamatosan interakcióba kerülnek egymással, és információkat adnak át. A szervezeten belüli információterjedés az emberek közötti kapcsolati hálózatban realizálódik, melynek tulajdonságai hatással vannak a szervezet hatékonyságára. A hálózatelméleti elemzési módszerek lehetőséget adnak a szervezetek belső kommunikációs hálózatainak feltérképezésére.

A szervezetekben a munkavégzés során kialakul egy emberek közötti, összetett kapcsolati hálózat, a szervezeti human-network. Ez egy emberi interakciókból felépülő többrétegű multiplex hálózat, ami különböző jellegű hálózati rétegekből épül fel, és leképezi a szervezet tagjainak különböző szempontú kapcsolatrendszerét. Ennek a többrétegű emberi kapcsolati hálózatnak ugyanúgy része a tevékenységek elvégzéséből adódó szakmai kapcsolódási rendszer, a hierarchikus struktúra, vagy a helyettesítési rendszer, mint ahogy fontos eleme az emberek közötti kommunikációs kapcsolatrendszer is. Mivel a szakmai és a nem szakmai információk is az emberi kommunikációs hálózatban terjednek, ezért a human-network feltérképezése új lehetőségeket tár fel nem csupán a humán-erőforrás menedzsment és a szervezettefejlesztés területén is. A szervezeti human-network, különböző kommunikációs réteghálózatának ismeretében elkészíthető az adott szervezet információterjedési modellje, és ennek felhasználásával hatékonyabban és gyorsabban terjeszthetők az új szakmai ismeretek, vagy kontrollálhatók a káros információs folyamatok.

Előadásomban egy közepes méretű vállalatban, hálózatelméleti módszerekkel végzett human-network kutatás eredményeire támaszkodva mutatom be a különböző szervezeti kommunikációs réteghálózatokat, rávilágítok azok hasonlóságára és különbözőségeire, valamint gyenge pontjaikra. Hálózati információterjedési modellezés segítségével bemutatom, hogyan terjednek a különböző jellegű információk a szervezetben, valamint, hogy a kommunikációs réteghálózatok struktúrájának és dinamikai paramétereinek ismeretében hogyan lehet befolyásolni az információáramlást egy szervezetben.

A gazdasági kamarák működési feltételeinek alakulása a kezdetektől napjainkig

Szilágyiné Fülöp Erika

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar

vgterika@uni-miskolc.hu

A rendszerváltás előtt gyakorlatilag nem, csak azt követően, 1994-től beszélhetünk igazi gazdasági kamarákról, melyeket valóban a gazdaság- és vállalkozásfejlesztés céljából hoztak létre, és nem állami érdekképviselőket gyakoroltak. Az elmúlt 20 évben változott megítélésük, feladataik, de alapvetően szabályozásuknak két korszaka különböztethető meg. Az első korszakot 1994-től 2000-ig a kötelező tagság intézménye jellemezte, amikor a gazdasági kamarák működésükhöz szükséges feltételek (például székház) – főként a kezdetekben – nem voltak kellően biztosítva. A második korszakban az 1999. évi CXXI. törvény hatályba lépésétől napjainkig az önkéntes kamarai szerveződés elve érvényesül. Az általuk korábban végzett közigazgatási feladatokat (kivéve a szakképzés feladatokat) különböző államigazgatási szervezeteknek adták át. Egyéb szolgáltatások nyújtása változatlanul folyt továbbra is. Ami nagyon érzékenyen érintette a gazdasági kamarák működését ekkor, az a taglétszám jelentős csökkenése volt, hiszen így az egyik legfontosabb bevételi forrást veszítették el. A kamarák többségénél rendelkezésre álltak bizonyos tartalékok, a korábban létrehozott infrastruktúra, amelyek működtetése biztosította az átmeneti időszakban szükséges forrásokat.

Napjainkra a kamarák a gazdaságszervezés különböző területein megtalálták helyüket, valamint jó partneri viszonyt alakítottak ki a kormányzati szervekkel, melynek eredményeképpen szakmai kérdésekben sikerül a vállalkozások számára kedvező megoldásokat találni, és intézkedéseket hozni. A kamarai finanszírozásnak az egyik fő ellentmondását azonban (a kamara az egész gazdaságot képviseli, így minden vállalkozás felé szolgáltatási kényszere van, azonban csak az önkéntes tagok által fizetett tagdíj, állami források és a szolgáltatásokból származó bevételek állnak rendelkezésére) még nem sikerült teljesen feloldani. Működésük pénzügyi helyzetén javított a 2012. március 1-től bevezetésre került kötelező regisztráció intézménye. Az ebből származó befizetések növelték a kamarák bevételeit, így a jövőben nemcsak a működési feltételeiket tudják jelentősen javítani, hanem feladataikat is még hatékonyabban tudják megvalósítani.

Az agrártársadalom civil szervezeteinek anyagi viszonyai az 1940-es években

Szóró Ilona

Könyvtárellátó Nonprofit Kft.

szoro.ilona@kello.hu

A 20. század első felében működő vidéki társadalmi egyesületek, olvasókörök és gazdakörök vagyoni helyzete, gazdálkodása kevésbé feldolgozott. Az egyesületek termelő tevékenységet általában nem folytattak, a rendelkezésükre álló anyagi eszközök a működéssel szorosan összefüggő feladatok megvalósítását szolgálták. Rendszeres állami támogatást nem kaptak, számottevő külső anyagi forrással nem rendelkeztek. Vagyonuk alapvetően a tagság áldozatvállalása révén keletkezett. A bevételek fő forrása tehát maga a helyi közösség volt, és a kiadások is közvetlenül a tagság és a körzetben élők céljait szolgálták. Ilyen szempontból az egyesületek anyagi viszonyainak vizsgálata nemcsak gazdasági, hanem társadalmi tanulságokkal is szolgál.

Az olvasókörök, gazdakörök vagyonának legfontosabb részét az ingatlan, a székház képezte. Valamennyi egyesület törekedett arra, hogy saját egyesületi otthont teremtsen. Ez az 1940-es évekre a legtöbb szervezetnek sikerült is. Az ingó vagyon egyik jelentős csoportját a székház berendezése és felszerelése jelentette, amely a nagyobb közösségi rendezvények igényei szerint alakult. Főbb tételeit a székek és asztalok, főző és tálaló edények, illetve a színpad képezte. A körös vagyon fontos részének számított a könyvtár. A könyvek nagy részét az egyesületek a kormányzattól vagy különböző országos kulturális intézményektől, szervezetektől kapták, de anyagi lehetőségeikhez mérten maguk is igyekeztek a könyvtárat gyarapítani. Az egyesületek elsődleges bevételi forrásai a különböző rendezvények, műsoros estek, amatőr színpadi bemutatók, bálók voltak. Ezek jövedelme tette ki az összbevétel mintegy kétharmadát. A kiadások között a fűtés és világítás biztosítása, a rendezvények költségei, valamint az adók, illetékek, engedélyek díja jelentette a legnagyobb tételt.

Az olvasókörök, gazdakörök feloszlását követően, az épületek többségét a politikai hatalom által támogatott más egyesületek, illetve az újonnan megalakuló tsz-ek kapták. Ezek azonban később maguk is megszűntek, átalakultak, az ingatlanok gazdátlanok váltak, vagy egészen más célokat szolgáltak. Az egyesületi könyvtárolomány nagy részét bezúzták, csak töredéke került át a nagyobb községi vagy városi könyvtárakba. A helyi közösségek által megteremtett egyesületi vagyon, a társadalmi önszerveződés anyagi háttere, kulturális infrastruktúrája tehát megsemmisült, ami nagyban megnehezítette a civil szervezeti élet újraindítását.

A magyarországi feldolgozóipari vállalatok által alkalmazott kockázatkezelő eljárások

Szűcsné Markovics Klára

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Gazdálkodástani Intézet

vgtklara@uni-miskolc.hu

Mind a magyar, mind a nemzetközi szakirodalomban számos módszertani ajánlás olvasható a beruházási projektek kockázatának elemzésére. A pénzügytani irodalom dominánsan a kalkulatív kamatláb növelését ajánlja kockázatkezelő eljárásként. A gazdálkodástani irodalom a kalkulatív kamatláb emelésén kívül számos módszert javasol, mint például a kiadási sor növelése, a bevételi sor csökkentése, a megtérülési idő kiszámítása, valamint a párhuzamos számítások végzése, mint például az érzékenységvizsgálatok, döntési fa stb.

Néhány nemzetközi kutatás keretében vizsgálták, hogy egy-egy országban mely kockázatkezelő eljárásokat részesítik előnyben, illetve melyeket tartják fontosnak a vállalati döntéshozók. A feldolgozott nemzetközi (angol nyelvű) tanulmányokból arra lehetett következtetni, hogy a vizsgált országok többségében a párhuzamos számítások végzése (mint pl. érzékenységvizsgálatok) számít a leggyakrabban alkalmazott kockázatkezelő eljárásnak.

2012-ben egy szélesebb témakört lefedő kérdőíves kutatás során vizsgáltam a magyar feldolgozóipari vállalatok körében leggyakrabban alkalmazott kockázatkezelő eljárásokat. Az általam készített empirikus felmérés a nemzetközi kutatási eredményektől némileg eltérő eredményt hozott. A külföldi döntéshozók által előnyben részesített párhuzamos számításokat a magyar feldolgozóipari vállalatok alig több mint egytizedénél végzik. A vizsgált vállalatok jelentős részénél, 39 százalékánál a statikus megtérülési idő kiszámításával kezelik a beruházásokkal kapcsolatos kockázatokat. A kiadások összegének növelése és a bevételek összegének csökkentése számít a második, illetve harmadik leggyakrabban alkalmazott módszernek. Az elvégzett statisztikai elemzésekből arra lehet következtetni, hogy vállalati méret szerint jelentős eltérések vannak az alkalmazott kockázatkezelő eljárások között. A kérdőíves felmérés további eredménye, hogy rávilágított arra, hogy a magyar feldolgozóipari vállalatok viszonylag magas arányánál, 36 százalékánál nem szoktak kockázatkezelő eljárásokat alkalmazni.

Sikeres szervezeti átalakítás a változásmenedzsment kulcs elemeivel

Takács Andrea

Széchenyi István Egyetem Regionális-és Gazdaságtudományi Doktori Iskola

andrea.takacs23@gmail.com

Korunk gazdasági fejlődésében a változások meghatározó szerepet töltenek be a szervezetek életében. A folyamatos külső és belső környezeti hatások, a szervezetek növekedése, átalakítása, bővítése mind-mind hozzájárulnak a szervezeti átalakítás, változás, változtatás stratégiájának kialakításához. Kiemelten érinti a változás a kis-és középvállalkozásokat, a szolgáltatási szektort és a közéleti feladatokat ellátó szervezetek működését. Kutató munkám során párhuzamba állítottam és kiemeltem három különböző területen működő szervezet életében kialakított sikeres szervezeti átalakítást. Az elemzés során jól láthatóak a vizsgált területen megjelenő változások kulcs elemei. Elsőként egy családi vállalkozásból kialakuló középvállalkozás életében bekövetkező változásokat vizsgáltam. A szolgáltatási szektor területéről egy országos hálózati rendszerrel rendelkező szervezet átalakítását elemeztem. Harmadik területként választottam egy érdekképviseleti szervezet működésében végrehajtott változtatások kimenetelét. Vizsgálatom célja a kialakított változtatási stratégiák egyezőségének, különbözőségének elemzése, továbbá annak meghatározása, hogy mennyiben tér el a változásmenedzsment eszköztárának, modelljeinek alkalmazása szervezetek sikeres átalakítása során.

A budavidéki szlávok és az első világháború kitörése

Tefner Zoltán

Budapesti Corvinus Egyetem

zoltan.tefner@uni.corvinus.hu

Az első világháború kitörése a fővárost körülvevő „nemzetiségi koszorú” részeként élő szláv lakosságot más-más módon érintette. A területen összesen hét olyan községre irányítottuk figyelmünket kutatásaink során, amelyekben a szláv elem a faluképet mind viseletben mind építészetben is meghatározta még ebben az időben, szignifikáns csoportként volt jelen, a faluban demográfiailag, kulturálisan, sőt politikai viselkedését illetően is mértékadónak számított. A vizsgált tisztán szlovákok lakta községek, Pilisszentkereszt, Pilisszántó és Pilisszentlászló mellett az összes többiben multikulturális környezetet találunk, úgymint Budakalászon, Csobánkán, Pomázon, és még Szentendrén is.

A szláv lakosság sok helyütt erőteljesen, de némely helyen (Pilisszentlászló) gyengébb mértékben volt kitéve a 19. század közepétől egyre erősödő pánszláv ideológiának. S bár a századfordulót követően a pánszláv agitáció inkább a csehek és a szerbek fellazítására irányult, abból a magyarországi szlovákok sem maradtak ki (feltételezzük, hogy az egy tömbben élő felvidékiekre ez a hatás erősebb volt, a szórványban élő budavidékiekre kevésbé lehetett erős). Ennek ellenére a többségi társadalom és a sváb helyi társadalmak a háború megindulásakor gondolkodásában megjelentek a sztereotípiák az ellenséggel összejátszó, idegen államoknak kémkedő szerb „ősellenség” típusáról. Ezek a sztereotípiák kevésbé voltak élesek a pilisi hegyek között élő szlovákokkal szemben, már csak azért is, mert földrajzi elzártságuk miatt kevésbé is ismerték őket.

Az előadás azt a néhány hónapot vizsgálja a Pest Megyei Levéltár különféle fondjaiba foglalt hivatalos levelezések alapján, amelyekből kiviláglik egyrészt a többségi társadalomban jelentkező sztereotip gondolkodás, másrészt a szlávok reakciója, vagy inkább „reakciótlansága” az inszINUÁCIÓK sorozatára. A közgondolkodás szerkezetében természetes módon eltérések vannak a gyűlöletkeltés fokát illetően, a háború kitörésében bűnös „vadrác”, akit meg kell regulálni, vagy ha erre nem ad okot, akkor megalapozatlan feljelentő levelekkel kell a hatóságokat akcióba szólítani ellenük. Az akkori hivatalok intézkedéseinek alapja igen sok esetben a névtelen feljelentő levél, és a rémhírterjesztés, a valótlan adatok indukálása.

Az előadás konklúziója, a kutatás eredményeinek summázata az, hogy – legalábbis a Budavidéken – a szláv lakosság háborúval szembeni magatartását az állampolgári lojalitás határozta meg (figyelemre méltó módon éppen a szerbek esetében, akik történelmi helyzetüket úgy fogalmazták meg, hogy egy nagy birodalomnak a részei, akik „éppen”, „itt és most” a Budavidéken élnek, és nem másutt a Habsburg Birodalom valamely részében). Az előadásra kiszabott igen rövid idő ellenére talán arról is kifejtethetjük gondolatainkat, hogy a korabeli hatóságok (Pest megye főispánjai, alispánjai) milyen magas szakmai színvonalon látták el feladataikat ebben a nehéz időben. Pomáz különös jelentőségét pedig az adja, hogy négy (!) etnikum élt benne nagy számban, s ugyanakkor még a járási főszolgabíró szék- és lakhelye is volt, s a helyi rendőrörsökkel való példás együttműködésében jól oldotta meg a mozgósítás nem éppen könnyű feladatát.

Az európai bankszanálás és betétbiztosítás finanszírozása

Tóth József

Zsigmond Király Főiskola-OTP Bank Nyrt.

tothjo@otpbank.hu

Az európai bankrendszer napjainkban jelentős változásokon megy keresztül. A tőkemegfelelés követelményeinek európai szabályozásával, az egységes felügyeleti mechanizmus bevezetésével, a betétbiztosítás irányelveinek megfogalmazásával, az egységes szanálási elvek, valamint az Egységes Szanálási Alap megalkotásával jelentős lépéseket tett az Unió a bankszektor stabilitásának biztosítása irányába.

Schoenmaker bizonyította, hogy a pénzügyi stabilitás, a pénzügyi integráció és a nemzeti politikák megvalósítása közül mindig csak kettő teljesíthető, azaz bármely harmadik célt kiválasztjuk, a másik kettő cél megvalósítása kizárja a harmadik teljesülését.

Ezt pénzügyi trilemmának nevezi. Az előző bekezdésben említett intézkedések megvalósításával a trilemma megtörhető.

A betétbiztosítási irányelv és a szanálási mechanizmusról szóló irányelv minden Unió tagországban alkalmazandó, míg a szanálási mechanizmusról szóló – Európai Parlament és az Európa Tanács által elfogadott – bankszanálási rendelet csak az euró zóna tagországaiban hatályos.

Az új szabályok szerint betétbiztosítási, illetve szanálási alapokat kell létrehozni (ahol ilyen még nem volt). A betétbiztosítás fedezetére a biztosított betétek 0,8%-át meghaladó nagyságú alapot kell működtetnie a tagországoknak, míg szanálásra a biztosított betétek 1%-át meghaladó forrást kell teremteni. Nagy változást jelent, hogy míg korábban egy nehéz helyzetbe kerülő bankot a nemzeti kormányzat – a pénzügyi stabilitás biztosítása miatt – adópénzből mentett ki, addig a jövőben a bankok által feltöltött alap lesz az egyik forrása a szanálásnak. A másik jelentős szanálás finanszírozó eszköz a hitelezői feltőkésítés lesz.

A betétbiztosítási alapok valamint a nem euró zóna tagországok szanálási alapjai nemzeti kezelésben maradnak, azonban az euró zóna tagországai létrehozzák az úgynevezett Egységes Szanálási Alapot. Ez utóbbinak a kialakítása, a befizetendő hozzájárulás meghatározása nagy vitákat váltott ki az Unióban. A tényleges befizetések mértéke csak egy kormányközi megállapodás keretében lett meghatározva. Az Európai Bizottság terve szerint 2024-re 55 milliárd euró lesz a vagyona az Egységes Szanálási Alapnak, azonban lineáris regresszió segítségével bizonyítható, hogy ez a vagyon nagyobb lesz.

Az új keletkezésű 'vezetéknév+ ragadványnév / szlengnév+keresztnev' típusú nevekről

UrbánnéKuba Cecilia Éva

PPKE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola hallgatója

kuba.cecilia@gmail.com

A dolgozatban az új keletkezésű 'vezetéknév+ ragadványnév / szlengnév+ keresztnev' típusú neveket vizsgálom meg. E típusú nevek a magyar nyelvben a klasszikus ragadványnevek egy lehetséges szórendjét is jelölhetik; Ördög Ferenc 1973-as gyűjtésében is találkozhatunk vele, bár nem széleskörűen elterjedtek. Az általam új keletkezésűnek nevezett hasonló szerkezetű nevek azonban nem ebből a magyar hagyományból nőttek ki, hanem egyfelől a sportolók névadásában nemzetközileg elterjedt szokásból, másrészt egy, az angol (amerikai) nyelvből indult nemzetközi tendencia magyarországi képviselői. Jellegzetes terepük az internetes cikkek és kommentek, néhány újságban nyomtatásban is megjelennek.

A munkám során áttekintem, mennyiben tekinthető ez a típus tulajdonnévnek, ragadványnévnek. Megvizsgálom, hogy a nyelvi rétegződést is figyelembe vevő szlengnév megközelítés nem visz-e közelebb e nevek megragadásához; az interneten zajló kommunikáció mennyiben hoz létre beszélőközösséget. Foglalkozom a szórend, illetve a szófajtság kérdésével. Áttekintem, hogy milyen szempontokból vizsgálhatók a ragadványnevek. Megvizsgálom, hogyan alakult ki ez a típus, milyen motivációk állhatnak a létrejöttük mögött, és hogy milyen jelentést tulajdoníthatunk ezeknek a neveknek. Áttekintem a felmerülő rendszerezési lehetőségeket és ezek hasznosságát e típusú nevek esetében. A dolgozat az e névtípushoz kapcsoló elméleti kérdések tisztázásához járul hozzá.

Európai országkép kutatások a mentális térképezés módszerével²

Uszakai Andrea

**Széchenyi István Egyetem Regionális-és Gazdaságtudományi Doktori Iskola
Magyar Tudomány Akadémia
Közgazdaság-és Regionális Tudományi Kutatóközpont
Regionális Kutatások Intézete**

auszkai@rkk.hu

A mentális és a kognitív térképek több tudományág eszköztárában megtalálhatók, így fogalmi értelmezésük és gyakorlati alkalmazásuk is meglehetősen sokféle. A tanulmány célja rávilágítani ezekre az eltérő tartalmakra, kiemelt figyelmet fordítva a geográfiai szempontú megközelítésekre. A „kognitív” és a „mentális térkép” kifejezések a szakirodalomban gyakran egymás szinonimájaként is megjelennek, jelen tanulmány azonban különbséget tesz a két fogalom között. A földrajztudomány eszközeként a módszer alkalmas a vizsgálati alanyok fejében leképeződő szubjektív terek vizsgálatára, különböző térrel kapcsolatos attitűdök kimutatására, eltérő térérzékelések összevetésére, valamint a földrajzi- tájékozódási ismeretek mélységének megismerésére az adott csoport esetében. A geográfiai megközelítésű mentális térképezés módszerének egyik fő irányát az úgynevezett országkép vizsgálatok jelentik, amelyek kiterjedhetnek akár a teljes kontinens területére, de számtalan esetben ennél kisebb területi egységeket (szomszédos országokat, vagy csupán egyetlen országot) foglalnak magukban. A tanulmány példákat hoz az egyes vizsgálati kategóriákra mind a hazai, mind pedig a nemzetközi szakirodalom alapján. Természetesen az országos szint alatti, számtalan esetben települési szintű mentális térképezési kutatások is bőségesen megtalálhatók a szakirodalomban, de ezek számba vétele már túlmutat jelen tanulmány tárgykörén. A vizsgálat térbeli lehatárolása szerint Európára fókuszál, más kontinensek mentális térképezési kutatásaitól eltekint, azoknak csupán az esetleges fogalmi rendszerben való különbségeire mutat rá.

² A kutatást támogatta a „A politikai földrajzi térstruktúrák elemzése a Kárpát-medencében (rendszerváltozások, együttműködési lehetőségek, abszurdítások a XX-XXI. század fordulóján)” című, OTKA 214 3200 100 témaszámú projekt. Kutatásvezető: Dr. Hardi Tamás. Azonosító: K 104801

A gazdasági válság hatásai az egészségi állapotra és az egészségügyi ellátórendszerre. Magyarországi esettanulmány

Uzzoli Annamária

**Magyar Tudományos Akadémia
Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
Regionális Kutatások Intézete**

uzzoli@rkk.hu

A gazdasági válsághelyzetek számos módon hatnak a társadalomra, valamint az ellátórendszerekre. Az összefüggések egyik legmeghatározóbb és hosszú távú következményeit tekintve leglényegesebb példája a népesség egészségi állapotát és az egészségügyi rendszert érintik. Míg az előbbi esetében nemcsak az egészség romlása, hanem akár annak felértékelődése is bekövetkezhet a válság hatásaként, addig az utóbbi kapcsán egyértelműen az egészségügy működési zavarai és finanszírozási problémái tapasztalhatóak.

A 2008/2009-es globális pénzügyi válság gazdasági hatásai leginkább Európát érintették hátrányosan. A válság elhúzódása, részben pedig késleltetve jelentkező következményei a szakpolitikai döntéshozatal reakcióit, válaszlépéseit eredményezték, amelyek elsődlegesen a kormányzati költségcsökkentő intézkedéseket valósították meg. Az európai egészségügyi rendszerek – főként az Európai Unió tagállamaiban – különböző módon alkalmazkodtak a megváltozott feltételekhez, illetve a lakosság körében is inkább réteg- és csoportspecifikusan jelentkeztek a válság hatásai. A kedvezőtlen, illetve a válság miatt kedvezőtlené váló társadalmi-gazdasági és szocio-kulturális helyzet legtöbbször az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés akadályai. Tehát a válság következményeként veszélyeztetett társadalmi csoportok térbeli megjelenése tipikus területi mintázatát eredményezik a társadalmi-területi egyenlőtlenségeknek.

A tanulmány egyrészt a magyar népesség egészségi állapotának válság alatti alakulását vizsgálja statisztikai módszerekkel (2009. és 2010. évi adatok), másrészt tartalom- és diskurzuselemzés segítségével értelmezi a válság hatásainak ellensúlyozására hozott intézkedéseket. Népegészségügyi szakértőkkel készített interjúk (2013. évi) tapasztalatai pedig a válság egészséghatásainak komplex megközelítését teszik lehetővé. A kvantitatív és a kvalitatív módszerek együttes alkalmazásának célja a kölcsönös egymásra hatások és az ok-okozati összefüggések rendszerének feltárása az egészség és az egészségügy vonatkozásában

Az eredmények hozzájárulnak Magyarország társadalmi-gazdasági környezetének rendszerspecifikus jellemzőinek megismeréséhez, illetve alkalmasak a szakpolitikai beavatkozáshoz szükséges háttértanulmányok elkészítéséhez.

A hajdúság és a kozákság helye a 16-17. századi magyar és ukrán társadalomban – komparatív történeti elemzés

Varga Beáta

Szegedi Tudományegyetem BTK Történeti Intézet

varga.bea@hist.u-szeged.hu

A hajdúság mint a katonai mesterséget hivatásszerűen folytató társadalmi réteg nemcsak a korabeli magyar társadalom különlegessége, hanem az Oszmán Birodalom határvidékével érintkezésbe kerülő más társadalmaké is. A hajdúsághoz hasonlóan a 16-17. századi lengyel-litván államban is alakultak ki külön társadalmi réteggként olyan katonai szolgálatot teljesítő szabadparaszti közösségek – az ukrainai kozákok -, akik a privilégiumaikat fenyegető nemesség és a külső ellenség, elsősorban a törökök ellen egyaránt fegyvert fogtak.

A magyar historiográfiában már többször is történt utalás arra, hogy indokolt történeti párhuzamot vonni a magyarországi hajdúk és az ukrainai kozákság között, de néhány tanulmányt kivéve máig sem készült egy komplettebb összehasonlító tudományos munka ebben a témában. A magyar hajdúság és az ukrainai kozákság szakirodalmának és forrásanyagának áttekintése során figyelmet érdemelt az a sokrétű hasonlóság, amely e két „köztes”, a nemesség és a jobbágyság között helyet foglaló társadalmi kategória párhuzamba állítása során megmutatkozhat.

Az ukrainai kozákság és a magyarországi hajdúság társadalmi helyének és szerepének összehasonlító történeti vizsgálatát előtérbe állítva megállapíthatjuk, hogy ezen katonarétegek a nemesség és a jobbágyság között egyaránt „köztes” kategóriát képeztek és jóllehet mint új társadalmi-politikai tényező a 15. század második felében formálódtak ki, csak a 16. század végére váltak társadalmi tömegjelenséggé. A hajdú illetve a kozák elnevezés is idegen eredetre vezethető vissza, amely kategóriákat kezdetben nem egy konkrét etnikum, hanem speciális foglalkozás illetve életforma megjelölésére használták. A kozákság és a hajdúság intézményének kifermálódását hasonlóképpen a határvidéken – „végeken” – kialakult hatalmi vákuum tette lehetővé, és megjelenésükben elsősorban külső hatás, a török-tatár fenyegetettség bírt döntő jelentőséggel. Társadalmi hovatartozásukat tekintve egyaránt differenciált és heterogén jellegű társadalmi képződményként tekinthetünk a kozákokra és a hajdúkra, akiknek elsődleges történeti szerepe abban nyilvánult meg, hogy kitartóan küzdöttek szabadságuk, hitük és hazájuk védelmében. A lengyel-litván illetve a magyar kormányzat mindvégig törekedett ugyan ezen katonarétegek kordában tartására és létszámuk korlátozására, de teljes megsemmisítésük nem állt a központi hatalom érdekében, hiszen a törökökkel szemben tartósan igényelték a fegyveres erejüket.

Típusaikat tekintve is szembetűnő hasonlóságok mutatkoztak meg, az állami szolgálatban álló lajstromozott kozákság és a királyi hajdúság intézményét törvényesen is elismerték, így privilegizált helyük lehetett a korabeli társadalomban annak ellenére, hogy bármennyire is törekedtek rá, nemesi rangra nem emelkedhettek. A kozákság és a hajdúság önszerveződésének formaváltozásait megvizsgálva megállapíthatjuk, hogy hasonló tendenciák érvényesültek e folyamatban, de végeredményben a kozákok 1654 után, az orosz kötelékben a szervezettség és önállóság magasabb fokára jutottak el, amit a török veszély elhúzódásával jóval hosszabb ideig sikerült megőrizniük

A globális kompetencia: a globális tudás lokális érvényességi tartománya

Velencei Jolán

Óbudai Egyetem Keleti Károly Gazdasági Kar

velencei.jolan@kgk.uni-obuda.hu

Mindannyian lehetünk a globális falu polgárai, de talán mégsem lehetünk mindannyian ott. Sokan hisznek abban, hogy a világháló szülte meg a globális falut. Szűkebb környezetünkben vannak, akik azt vallják, hogy a globális faluhoz való csatlakozásunk az 1960-as római olimpiai játékok televíziós közvetítésekor indult el. Vajon melyik falu polgára vagyok? Egy globális on-line tanfolyamé, mondjuk egy MOOC-kurzusé, vagy egy lokális vállalati tréning csoporté? Az olimpiai játékok televíziós közvetítését bámuló több milliós globális szurkolótáboré vagy a szomszédokkal együtt söröző lokális drukkerké? Ki is vagyok én?

A közgazdasági Nobel-éremdíjat kapott Paul Krugman nyomán nem lehetünk mindannyian egyetlen lokális falu polgárai, bármekkora is legyen az. És nem élhetünk a globális faluban sem, hiszen akkor csak látogatói lehetünk a lokális falunknak. De talán, a világhálót okosan használva, lehetünk a globális falu polgárai úgy is, hogy közben egy lokális faluban élünk. Ez se nem globális, és se nem lokális, hanem glokális. De, ahogy Arjun Appadurai kultúrantropológus látja, ennek van egy akadály: még nem tudjuk, hogy miként lehet feloldani a kulturális homogenizálás és a kulturális heterogenizálás közötti feszültséget.

A kulturális feszültség azonban az új tudás születésének a miliójére is hat. A nagy kérdés, hogy hol születik meg, és miként működtethető más falukban a tudás. Egy lokális faluban megszülető tudások a globális faluhoz való tartozás révén válnak más lokális falu polgárai számára is elérhetővé. De ez nem jelenti azt, hogy az érvényességi tartományuk is globális. Lehetetlen, hogy az új tudásokat minden lokális faluban egyformán interpretálják. A lokálisan működtethető modellek alkotásához a globális tudás elérése mellett nélkülözhetetlen egy olyan milió, ahol megértik a glokális kompetencia lényegét.

Kapcsolati terek a szentmisén

Vörös Klára

Kaposvári Egyetem

voros.klara.ilona@gmail.com

Önmagában nem értékelhető egy szentmise, csak a benne rejlő, egymásra reflektáló, kölcsönös kapcsolatok elemzésével. A szentmise résztvevői egy rekonstrukciós folyamatban vesznek részt; nemcsak alanyai a szakrális eseménynek, hanem egy létrejövő párbeszédés folyamat személyes közreműködői, átélői. A szentmise egyike a kegyelmi találkozást szolgáló struktúráknak, erőtereknek. Közege, megtestesítője a Teremtő és a teremtettek interakcióinak. Ezen interakciók erősen funkcionálisak, vagyis az evangélium áthagyományozása, a hit továbbadása, az Egyházzal való élő kapcsolat fenntartása, a szentháromsági élet közlése érdekében történik minden.

Vizsgálható az Isten, a pap és a hívek viszonylatából építkező kapcsolati tér, mely szimbólumokkal és dialogizáló processzusokkal (reflexió, szabadság, felelősség) telített. Elemezhető az empirikus szférán túli kapcsolat, melyet a szertartás cselekvései, tárgyai tesznek az érzéki valóság részeivé.

A kapcsolati tér elemzésének további megközelítési módja lehet a látható és láthatatlan találkozások vizsgálata a kanonizáltság és a spontaneitás mentén. Új utat kínálhat a tevékenységek rendszerének olyan szempontú megközelítése, melyben antropológiai eszközök segítségével az ún. szokatlan formákat térképezzük fel. A kutatás célja: rögzíteni és analizálni mindazokat az elemeket, amelyek az egyházi miserend keretein belül, megújulási formának, egyedinek, egy-egy közösség sajátos gesztusainak számíthatnak. Nem e formák lajstromba vétele a cél, hanem inkább a gondolkodásmód, az attitűd, a tartalom, a személyközi kapcsolatok értelmezése.